

Nagylózi Virágfüzér Óvoda és Bölcsőde

Nagylózs

Pedagógiai Programja

OM:030474

2018.

TARTALOMJEGYZÉK

BEMUTATKOZÁS	3
I. BEVEZETŐ	5
II. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP	6
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJA, FELADATAI	8
Az óvodai nevelés általános feladatai	8
1. Az egészséges életmód alakítása	8
2. Érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, a szocializáció biztosítása	10
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	11
4. A nemzeti, etnikai kisebbség (migráns) köréből érkező gyermekek befogadása	12
5. A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe integrálása	12
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	25
Személyi feltételek	25
Tárgyi feltételek	25
Az óvodai élet megszervezése	26
Az óvoda kapcsolatai	28
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	31
1. Játék	31
2. A külső világ tevékeny megismerése	34
3. Vers, mese	46
4. Ének, zene, énekes játék, tánc	50
5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	53
6. Mozgás	57
7. Munka jellegű tevékenységek	61
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	64
9. Egészségfejlesztési terv	66
VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	70
VII. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI	72
VIII. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMEML KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEINK	74
IX. ÓVODÁNK PEDAGÓGIAI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI TERVVÁZLATA, MÉRÉSI TERV MUNKAFOLYAMATÁNAK MEGHATÁROZÁSA	76
Ellenőrzési terv vázlat	76
Értékelési terv vázlat	77
A mérési terv munkafolyamatainak meghatározása	79
X. ÓVODÁNK INTÉZMÉNYRE, INTÉZMÉNYVEZETŐRE, PEDAGÓGUSRA VONATKOZÓ BELSŐ ELVÁRÁSAI	81
JEGYZŐKÖNYV	93
XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	95
XII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	95
XIII. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	96
XIV. Melléklet	97

BEMUTATKOZÁS

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése, címe:

Nagylózsi Virágfüzér Óvoda és Bölcsőde
9482 Nagylózs
Petőfi u. 2./a
Tel.: 06305460259

Az óvoda fenntartója:

Nagylózs Község Önkormányzata
9482 Nagylózs
Vörösmarty u. 31/a
Tel.: 06-99/536-053

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte:

7/1994.	1994. január 24.
<u>Módosítás:</u>	2010. április 26.
Módosítás:	2014. augusztus 6.
Móosítás:	2017. május 04.

A program benyújtója:

Nagylózsi Virágfüzér Óvoda és Bölcsőde vezetője
Nagy Tamásné

Az óvodai program készítői:

Fodor Sándorné	Hajtóné Gajda Rita
Némethné Lencsés Gizella	
Nagy Tamásné	Kincses Izabella

Községünk Győr-Moson-Sopron megye nyugati szélén, a Fertő-tótól délre, a Kisalföld síksága és a nyugati dombvidék találkozásánál fekszik.

Soprontól 25 km-re, 1014 lélekszámú községben található az önkormányzat által fenntartott óvodánk.

Csendes, jól megközelíthető az épület, melyhez tágas udvar tartozik.

A tőlünk 3 km-re fekvő szomszéd községből, Pinnyéről is idejárnak az óvodáskorú gyermekek. Kíséretüket a mindenkori munkabeosztástól függően végzik az óvónők.

Az óvoda csoportszerkezete

Egy gyermekcsoport életét 2 óvónő, valamint az óvodavezető irányítja.

Munkájukat csoportonként 1 dadus néni segíti. Óvodánk jelenleg két csoportos intézményként működik.

Pedagógiai Programunkban a külső világ tevékeny megismerésére helyezzük a hangsúlyt, kihasználva ezzel a falu adta lehetőségeket. Kezdeményezéseinken a természet változásait követve, az évszakokra épülve fedeztetjük fel a környező világot. Ehhez kapcsolódnak a mesék, versek, az énekes játékok, az ábrázolási tevékenységek, a mozgásos játékok és a matematikai vonatkozású megfigyeléseink is.

I. BEVEZETŐ

„Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, a Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § Az 1. melléklet tartalmazza az Óvodai nevelés országos alapprogramját.”

Pedagógiai Programunk az Alapprogramra épül, hangsúlyozza a gyermekközpontúságot, az óvoda funkcióinak, szerepének, nevelési rendszerének hatékonyságát. Az óvoda arculatát a neveléstudületben együtt tevékenykedő dolgozók alakítják.

Nevelési programunk kiemelt tevékenységi formája a külső világ tevékeny megismerése.

Helyi adottságainkat kihasználva a gyermekek közvetlenül körülvevő természeti és társadalmi környezetükből olyan tapasztalatokat szerezhetnek, melyek életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodásukhoz, tájékozódásukhoz nélkülözhetetlenek.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az alábbiakból indultunk ki:

- a.) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – **gondoskodás** és különleges védelem illeti meg,
- b.) a gyermek nevelése elsősorban a **család joga és kötelessége**, s ebben az óvoda esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- c.) az óvodai nevelésnek a **gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére** kell irányulnia az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy **minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben, követelményinek minden gyermek meg tudja felelni.**

Az Alapprogram biztosítja számunkra az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és módszertani szabadságának érvényesülését, az **innovatív** pedagógiai törekvéseink megvalósítását.

A Pedagógiai Programban közösen meghatározott célokat, követelményrendszereket a pedagógusok az óvodavezető irányításával dolgozták ki. A Programban megfogalmazott elvárások elérését kell, hogy alátámasszák az éves munkatervek, tematikus tervek és egyéb dokumentumok. Ezen dokumentumok kidolgozása és kidolgozásának összehangolása az óvodavezető feladata.

Óvodai nevelőmunkánk során a nemzetiséghez tartozó gyermekek esélyegyenlőségét is biztosítjuk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését – lehetőségeink függvényében – a szakemberrel való folyamatos kapcsolattartás segítségével vállaljuk fel.

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

ÓVODAKÉP

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, ahová a gyermekek a befogadástól az iskolába lépésig járhatnak.

Biztosítjuk az óvodakorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, az óvó-védő, szociális, nevelő-, személyiségfejlesztő funkciókat.

Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a környezettudatos magatartás kialakulását.

Az óvodai nevelés célja: elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok kiegyenlítését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Alapelvek:

- minden gyermeket megillet a személyiségének tisztelettel, szeretettel, megbecsüléssel és **bizalommal** való elfogadása
- a nevelés során segítjük a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását
- **pedagógiai munkánk során igazodunk a gyermekek személyiségéhez**

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról
- a sokszínű, a gyermek egyéni képességeihez igazodó tevékenységekről, különös tekintettel a **szabad játékra**, e tevékenységen keresztül az életkorhoz, egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmaknak emberi értékek közvetítéséről
- **a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez igazodó** személyi, tárgyi környezetről

A nemzetiséghez tartozó, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek nevelésében **biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.**

GYERMEKKÉP

„Milyen embert is akarunk formálni?

A válasz egyszerű:

Egészséges testű, akarat erős,
jó ítéletű, értelmes, tette kész.
Szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet,
és nagyot minden téren,
Akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek.
Amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon
és jó akaraton épülhet.”

Szent-Györgyi Albert

Az óvodánk, mint nevelési intézmény, figyelembe veszi, hogy a gyermek fejlődő személyiség. Fejlődését meghatározzák az öröklött tulajdonságok, valamint a környezeti hatások, amelyek spontán és tervszerűen szervezettek lehetnek.

A gyermek külön-külön egy személyiség,- mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség,- akinek fejlesztésében egyénre lebontott módszereket alkalmazunk. Nevelésünk gyermekközpontú, **befogadó**.

Az óvoda nem ad helyet az előítélek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Törekszünk a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésére, valamint igyekszünk fokozott figyelmet fordítani a tehetséges gyermekek fejlesztésére.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJA, FELADATAI

Intézményünk nevelési-oktatási alapelveit, céljait, feladatait a nevelőközösségünk tagjai az intézményvezetővel közösen határozza meg.

A célok meghatározásában törekednie kell arra, hogy nevelőtestület által kitűzött célok mindenki számára elérhetőek legyenek.

Nevelési koncepciókat a gyermekek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembe vételével egyéni adottságaikból kiindulva valósítjuk meg. Ennek elérése érdekében az intézményvezető a gyermeki kulcskompetenciák fejlesztésére összpontosító nevelő-oktató munkát vár el az óvodapedagógusoktól.

A célrendszer meghatározásánál az intézményvezetőnek figyelembe kell vennie az aktuális jogszabályi hátteret, az intézmény sajátosságait: ezeket szinkronba kell hoznia.

Az intézmény a **Pedagógia Programjának** nevelési, tanulási feladatrendszerét pedagógia folyamatként kell kezelni

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodás gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül feladatunk:

1. Az egészséges életmód alakítása
2. Érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, a szocializáció biztosítása
3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
4. A nemzeti, etnikai kisebbség (migráns) köréből érkező gyermekek befogadása
5. A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe integrálása

1. Az egészséges életmód alakítása

Célja:

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése (ebben az életkorban kiemelt jelentőségű).

Feladata:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermekek egészségének **védelme**, edzettségének **megőrzése**
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- **környezettudatos magatartás megalapozása**
- az **egészséges életmód**, a testápolás, a tisztálkodás, az **étkezés**, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek, gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a **fogmosás**, az **öltözködés**, a **pihenés**, a **betegségmegelőzés** és az **egészségmegőrzés** szokásainak alakítása
- a **környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása**
- megfelelő szakemberek **bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve** – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Már az óvodában kerülés első pillanatától a testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, amely minden egyéb tevékenység végzéséhez szükséges.

Fontos, hogy a gondozás során az óvónő és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte alakuljon ki.

A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, aki őszintén, tapintatosan közeledik hozzájuk.

A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végzi az óvónő - a dajkák bevonásával – a teendőket, hogy megtanulhassák a testápolási, étkezési, öltözködési szokások sorrendjét. Az életkor növekedésével egyre nagyobb önállósággal tevékenykednek.

Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segíti a gyermekek könnyebb beilleszkedését az új környezetbe. Nagy hangsúlyt kap az érzékszervek védelme (bőrápolás, fogmosás, orr tisztántartása, testápolási és öltözési teendők).

A mindennapi szabad, illetve szervezett mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését, edzettségének, teherbírásának növelését.

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát, a gyermekek jó közérzetét.

Az óvoda belső helyiségei és udvara is az egészséges életmódra nevelés színterei. Kialakításuk, felszerelésük az óvodások sokféle tevékenységét teszi lehetővé a különböző napszakokban, évszakokban.

Gondoskodunk tehát arról, hogy a különböző tevékenységi formáknál minden gyermeknek kényelmes helye, megfelelő mozgási lehetősége legyen. Biztosítjuk, hogy környezetünk otthonos, esztétikus, biztonságos, az egészségügyi előírásoknak, a gyermekek életkori igényeinek és testméreteinek megfelelő legyen.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek felszólítás nélkül, önállóan tisztálkodnak, mosnak fogat, fésülködnek, s használják a zsebkendőt.
- A tisztálkodási eszközöket tisztán, rendben tartják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek, készségszinten használják az evőeszközöket.
- Önállóan öltözködnek, ruhájukat ki-be gombolják, cipőfűzőjüket befűzik, megkötik.
- Ruhájukat összehajtva polcukra helyezik.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára, gondozottságára.

6. 2. Érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, a szocializáció biztosítása

Célja:

Az érzelmi biztonságot nyújtóállandó értékrenddel bíró kiegyensúlyozott, szeretettel, derűs légkörmegeteremtése.

Feladata:

- az óvónő-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatának pozitív kialakítása
- a szociális érzékenység fejlesztése, az éntudat alakítása, az **önkifejező** törekvések támogatása
- a gyermek **természetes** társas szükségleteinek kielégítése, a **különbözőség elfogadtatása, tisztelete**
- közös tevékenységeken alapuló olyan tevékenységek gyakorlása, melyek elősegítik a gyermek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését, szokás és normarendszerének megalapozását.

Arra törekszünk, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermekeket. Fontos az olyan légkör kialakítása, melyben a közös együttlétek (óvónő-gyermek) során olyan erkölcsi tulajdonságok erősödnek, mint az együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.

A szocializáció szempontjából nagy jelentőségű a gyermek akarátának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlesztése, **szokás- és normarendszerének megalapozása.**

A gyermekeket önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére neveljük.

A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy tudjon rácsodálkozni a környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. **Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.**

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az **óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja** és viselkedése.

Munkánk során a gyermekekben kialakított szociális érzékenység segíti a különbözőség elfogadását.

A nehezen szocializálható, alacsony fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, **halmozottan hátrányos helyzetű**, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Ezért szükség esetén megfelelő szakember közreműködését kérjük. (Pl. pszichológus, gyógypedagógus, konduktor)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Az eddig kialakult szokások a gyermekek igényévé válik, elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival, érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival szemben, a csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- Igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.

- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, szívesen dolgoznak a közösségért.
- Bízhatnak saját képességeikben, felelősséget éreznek a vállalt feladatért.
- Konfliktushelyzetben képesek társaikkal egyezkedni.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.

3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja:

Az óvodás gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára, **meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve további élményeket**, tapasztalatokat és ismereteket szerezzenek a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetből.

Feladata:

- **Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében valósuljon meg**
- Az anyanyelv fejlesztéséhez és a kommunikáció különböző formáinak alakításához **beszélő környezettel**, helyes mintaadással és **szabálykövetéssel** járunk hozzá, mely az **óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.**
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, **különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása**
- az értelmi képességek, kreativitás fejlesztése

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Mivel az óvodában a gyermekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért a megismerési vágyukra, érzelmi beállítottságukra, önkéntes figyelmükre támaszkodva irányítjuk a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát, azok rendszerezését. Ezek gyakori ismétlődése során válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, figyelmük tartósabbá. Emlékezetük, fantáziájuk gazdagodik, fejlődik beszédük és gondolkodásuk. Képesé válnak problémák felismerésére és megoldásukra.

A gyermekek fejlődési üteme eltérő, ezért nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön. Ezt differenciált feladatadással, egyéni bánásmóddal, odafigyeléssel, türelemmel próbáljuk elérni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Beszédük tagoltsága, hangsúlyozása, hanglejtése feleljen meg nyelvi követelményeinknek
- Rendelkeznek azzal a szókinccsel, amely elősegíti környezetükben biztonságos tájékozódásukat, és amely lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését

- A gyermekek a készség fokára eljutva, biztonságérzettel beszélnek, folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- Kialakul a gyermekek szándékos figyelme.
- Megadott szempontok szerint önálló megfigyeléseket végeznek, megfigyeléseik alapján a különböző összefüggéseket felismerik.
- Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.
- Kialakul bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikerrel megoldják.
- Pontosabbá válnak, rendeződnek, megszilárdulnak és kibővülnek a tevékenységek közben szerzett ismereteik.
- Fokozódik a környező valóság iránti érdeklődésük.
- Kialakul feladattudatuk, az önfegyelmzés képessége.

4. A nemzeti, etnikai kisebbség (migráns) köréből érkező gyermekek befogadása

Célja: Az új közösségbe való beilleszkedés elősegítése.

Feladata:

- az óvodai környezet elfogadtatása
- a szokások folyamatos elsajátíttatása
- az adódó nyelvi, kommunikációs nehézségek leküzdése
- hagyományaink, értékeink, nemzeti sajátosságaink megismertetése
- a migráns gyermekek kultúrájának tiszteletben tartása

5. A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe integrálása

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista vagy halmozottan fogyatékos, valamint a pszichés zavarai miatt (pl. dyslexia, dysgráfia...stb.) a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.

A Pedagógiai Programban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbségek ellenére minden gyermek számára szükségesek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek differenciálását, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását teszik szükségessé. E gyermekek különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság- együttes, mely a gyermekek nevelhetőségének jellegzetes különbségeit fejezik ki.

A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.

Közös cél: Segíteni beilleszkedésüket.

A fejlesztés rövid távú céljai: minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira épülnek. Az egyes hiányosságoknak (fogyatékosági típusnak) megfelelően más-más kap nagyobb hangsúlyt.

Hosszú távú célok:

1. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a Pedagógiai Programban megfogalmazott célkitűzések megfogalmazására kell törekednünk.
2. Az együttnevelés hatására a – hiányosságok mértékétől függően – minden gyermek önmagához képest fejlődjön.
3. Ép funkciók sikerének biztosítása.
4. Normál vagy speciális iskolába kerülése előtt alakuljon ki bizonyos szintű alkalmazkodó készsége, együttműködő képessége, önállóságra törekvése, akaratereje.

Az óvoda feladatai:

1. Környezettanulmány – A gyermekek szűkebb és tágabb környezetének alapos megismerése, ahonnan az óvodai közösségbe kerülnek (szociális körülmények, érzelmi háttér...stb.)
2. A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásához szükséges
 - a. személyi
 - b. tárgyi
 - c. anyagi feltételek, segítségnyújtási lehetőségek felmérése.
 - a. A személyi feltételek a speciális neveléshez szükséges pedagógiai feltételek biztosítását jelentik.
Munkánkat MIP- ben közvetlen partnerünként megjelölt utazó logopédus, közvetett partnerként pedig a Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ kapcsolattartó személye segíti.
Mivel a gyermekek speciális fejlesztése **jelenleg** helyben nem megoldható, a szakértői vélemény szerint sajátos nevelést, megsegítést igénylő gyermekek heti- szükség szerint akár gyakoribb – rendszerességgel a legközelebbi gyógypedagógussal rendelkező helyre, Sopronba járnak.
A gyógypedagógus, terapeuta felméri és meghatározza a sérülés specifikus fejlesztés feladatait munkájához és egyéni fejlesztési terv alapján dolgozik.
Az óvoda pedagógusai és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak tőle kapnak/ kaphatnak tájékoztatást és segítséget a sajátos nevelést igénylő gyermekekről.
3. A gyermekek hiányosságainak megfelelően – a fogyatékoságtól függően – a megjelent szakirodalmak tanulmányozása, újak nyomon követése nagy segítséget nyújthat.
4. Az óvodánkba kerülő sajátos nevelési igényű gyermekek számára a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelést biztosítunk.
Az együttnevelés során tájékozódunk a gyermekek közösségi magatartásáról, fizikai és pszichikai fejlettségükről, jellemzőikről.
Tapasztalatainkat írásban rögzítjük. /csoportnapló, személyiséglap/

Szem előtt tartjuk, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó emberi hozzáállás és az eredményeket értékelő környezet segíti.
 - a gyermekek iránti elvárásokat hiányosságaiknak jellege, súlyosságuk mértéke határozzák meg.
 - terhelhetőségüket biológiai állapotuk és személyiségjegyeik befolyásolják.
5. Az óvodába járó valamennyi gyermeket – különösen a közvetlen csoporttársakat – a különbözőség elfogadására, toleranciára neveljük személyes példamutatásunkkal.
6. A különböző tevékenységi formák változatosságával, differenciált részvételi lehetőséggel, érzelmi biztonságot nyújtó háttérrel, személyes percek biztosításával segítjük a gyermekek beilleszkedését az óvodai közösségbe.
7. Munkánk alapja nemcsak a szakemberekkel, hanem a családdal való szoros együttműködés is, mely a kölcsönös bizalmon alapul.

A **32/2012 (X. 8.) EMMI** rendelet a **Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének** irányelve és a SNI tanulók oktatásának irányelve alapján:

1. Általános elvek

1.1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

1.2. Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

1.3. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejlesztettségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

– a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;

– a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;

– terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta együttműködése szükséges.

1.4. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejlesztetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

a) A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd-fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

1.5. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- b) A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

1.6. A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

1.7. A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.,

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben, oktatásban részt vállaló közoktatási intézmények igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

2.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Az óvodában **biztosítani kell** a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

- Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

- Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

- Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

- Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókinés szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és

kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

- Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

- Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

2.2. A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti.

Látássérült az a gyermek is, akinek látótere - tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a **nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók.** A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóros tényezője, a látássérülés bekövetkezének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

a) Az óvodai nevelésben részesülő **vak gyermekeknél** (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóságghú megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) **Az aliglátó gyermekek** (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

c) **A gyengénlátó gyermekek** (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kez ügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

2.3. A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben - teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókinccs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény helyi tantervében, pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

- a) A súlyos fokban hallássérült – **siket** – gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szóincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőség kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

- b) **A nagyothalló** – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szóincsetfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

- c) **A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél** – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától: a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) **A halmozottan fogyatékos hallássérült** óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

2.4. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

2.5. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

2.6. Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd) illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszédfogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd-szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd-szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

2.7. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nembeszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételeink:

A gyermekekkel 4 óvodapedagógus foglalkozik, valamennyien szakképzett pedagógusok. 1 fő rendelkezik 2 szakvizsgával (közoktatás vezető ill. gyermek-ifjúság és családvédelem szakterület) valamint tanítói diplomával is.

Fejlesztő munkájukat a nevelési tanácsadó szakemberei, logopédus, fejlesztőpedagógus, esetenként pszichológus segíti. A nevelőmunkát segítő 2 fő technikai dolgozó szakképzettségük révén, egészségnevelő feladataiknak magas színvonalon tesznek eleget. Megfelelő szinten tájékozottak a pedagógusok nevelési elveiről, módszereiről.

Nevelőtestületünk minden tagja elkötelezett közös céljaink megvalósításáért, a közös értékrend, a kölcsönös bizalom és a színvonalas munkavégzés jellemzi mindennapos tevékenységeinket. Legfontosabb mindig a gyermekek érdeke, minden, ami az óvodában történik, ezt szolgálja.

A nevelőmunka **kulcsszereplője az óvodapedagógus**, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta a gyermek számára.

A szakmai tudásunkat továbbképzések alkalmával bővítjük, melyek közül egyéni érdeklődésünknek megfelelően választhatunk.

Munkánkat 3 dajka segíti. Az óvodapedagógusok és a dajkák összehangolt munkája nélkülözhetetlen az óvodai nevelés eredményessége érdekében.

Hetente 1 alkalommal logopédus foglalkozik a rászoruló gyermekekkel, illetve szükség szerint szakember foglalkozik az egyéni bánásmódot igénylő gyermekekkel.

Tárgyi feltételeink:

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételeink adottak, melyet folyamatosan szeretnénk bővíteni, újítani (önkormányzati támogatás, pályázatok útján).

- Udvari lehetőségeink jónak mondhatóak. Rendelkezünk betonos és füves résszel, fedett terasszal, nyitott és fedett homokozóval. Környezetünkhöz igazodó, természetes anyagokból készült, Európai uniós szabványoknak megfelelő mozgást és ügyességet fejlesztő játékszerekkel rendeztük be udvarunkat.
- Épületünk óvodai része több helyiségből áll: 3 csoportszoba, amelyek saját öltözővel rendelkeznek, 2 mosdóhelyiség (egyét két csoport közösen használ) tornaszoba, nevelői szoba saját mellékhelyiséggel, iroda saját mellékhelyiséggel, fejlesztőszoba ahol a fejlesztőpedagógus, logopédus, szurdopedagógus zavartalanul tud foglalkozni a gyermekekkel. Ezen kívül rendelkezünk még egy melegítő konyhával és raktárhelyiségekkel.
- Csoportszobáink berendezése gyermekméretű, esztétikus, harmóniát árasztó színekkel és formákkal, természetes anyagokkal berendezett. **A tárgyi felszerelések többsége a gyermekek számára hozzáférhető, biztonságosan elhelyezett.**

Eszközökkel jól ellátott területeink:

- a gyermekek különböző játéktevékenységéhez szükséges alapvető eszközök.
- a szemléltető és a játékfajtákhoz szükséges kiegészítő eszközök (óvónők folyamatos munkája)
- munkánkat elősegítő szakkönyvek
- gyermekek rendelkezésére álló mesekönyvek, leporellók
- udvari játékok

Eszközökkel kevésbé jól ellátott területeink:

- pályázatokon való részvétellel igyekszünk hozzájutni alapvető mozgásfejlesztő szerekhez, eszközökhöz; törekedünk a korszerűsítésre szoruló eszközök cseréjére

Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Ezek a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Napirend

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtanak számunkra.

Időrendi beosztásnál figyelembe vesszük **a gyermekek egyéni szükségleteire**, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet, a helyi lehetőségeket.

A napirend – javaslatunk tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységformák.

Az óvónők alakítják ki a csoportjuk számára leginkább ideális napirendet, mely az évszakok által meghatározott feltételek szerint módosulhatnak.

Javasolt napirend

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 11.45	Játék, játékba integrált egyéni, mikrocsoportos illetve csoportos tevékenységek (- folyamatos tízórai 8.15- 9.30-ig - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Mozgás - A külső világ tevékeny megismerése - részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján - testápolási teendők - szervezett és szabad mozgás, séta, kirándulás, udvari játék, kerti munka)
11.45 – 13.00	Testápolási tevékenységek Ebéd Csoportszoba átrendezése a pihenéshez
13.00 – 15.00	Pihenés, alvás mesével Folyamatos ébresztés az életkori igényekhez igazodva
15.00 – 16.30	Testápolási tevékenységek Uzsonna Szabadon választott játék a csoportszobában, jó idő esetén a szabadban

A gyermekek napirendjét folyamatosság és rugalmasság jellemzi. A tízórai folyamatossága az adott napi tevékenység és az aktualitás függvényében alakulhat frontálissá. (pl. kirándulás, színházi előadás, élményszerzés)

A tevékenységek **harmonikus** arányának kialakítására törekszünk, **szem előtt tartva a játék fontosságát.**

A gondozás folyamatában is nevelünk, és építjük kapcsolatainkat a gyermekekkel, ezáltal segítjük önállóságuk fejlődését – együttműködve az óvoda többi dolgozójával.

A gyermekek **fejlődésének nyomon követését** feljegyzésekben, dokumentumokban rögzítjük.

Az óvodai nevelés a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési programunk alapján történik.

Hetirend

Naponta játékba integrálva egy-egy tevékenységi terület fejlesztése kerül megjelölésre, **párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek szervezésével.**

Óvodánkban megjelenő tevékenységi formák:

- Játék
- Vers, mese
- Ének, zene, énekes játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A hetirend kialakítása a tudatos tervezést szolgálja. Mindig figyelembe vesszük a gyermekek igényeit, érdeklődését, és a spontán adódó helyzeteket. Így a hetirend bármikor az aktualitáshoz és a gyermekek érdeklődéséhez igazítható.

Az óvoda kapcsolatai

Óvodánk a családi neveléssel együtt, az érzelmi biztonságra alapozva igyekszik szolgálni a gyermekek kiegyensúlyozott fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Az óvoda és a család kapcsolatában legfontosabb kapocs a gyermek, az ő érdekei határozzák meg az együttműködés formáit és tartalmát.

Az együttműködés során érvényesítjük az intervenció gyakorlatot. Alapja: a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a család szükségleteit figyelembe véve.

A gyermekek érdekében folyamatos párbeszédre van szükség. Kölcsönös tiszteletadással figyelembe vesszük a családi nevelés és az óvodai nevelés szempontjait. Megvitatjuk a problémákat, kérdezzük egymástól, támogatjuk a másikat, mindezt a kölcsönös célért, a gyermekek egészséges, érzelmileg biztonságos fejlődéséért. Közös felelősséggel kell vállalnunk, hogy minden gyermek egyéniségének megfelelően természetesen módon élhesse át a gyermekkor szépségeit, illetve nehézségeit.

Családlátogatás

Településünk specifikumából adódóan (kevés lélekszám) nem ismeretlenül érkeznek hozzánk sem a szülők, sem a gyermekek. Ezért a családlátogatások ezeknél a gyermekeknél adott probléma esetén valósulnak meg. A betelepülő gyermek családlátogatása óvodába lépés előtt történik.

A szülők anyagi helyzetének ismeretében – ott, ahol szükséges – szociális gondoskodást kezdeményezünk. (pl: ebéd hozzájárulás)

Beszoktatás:

A beszoktatás ideje alatt a szülők megismerkedhetnek az óvoda életével, a szokásokkal. (pl: napirend, egyéb tevékenységformák stb.)

Napi kapcsolattartás

A naponkénti beszélgetések alkalmat adnak a csoportban történt dolgokról, illetve a gyermekekkel kapcsolatos lényeges eseményekről történő tájékozódásra. (pl: séták tartalma, bábszínházi események, a gyermekek születésnapjáról való megemlékezés stb.)

Fogadó óra

Az óvodavezető és az óvodapedagógusok havi egy alkalommal bármely érdeklődő számára elérhetőek. A fogadó órák időpontja minden szülő számára jól látható helyen van kifüggesztve.

Szülői értekezletek

A szülők igényeit figyelembe véve tájékoztatást kaphatnak nevelési, egészségügyi kérdésekről, az óvodai életéről, nevelési módszerekről, illetve valamely korosztály sajátos problémáiról.

Előadókat hívunk meg, pl. orvos, védőnő, gyermekpszichológus, dietetikus...

A szülői értekezletek alkalmával igyekszünk oldott légkört biztosítani. Az elhelyezkedés módjával is erre törekszünk, s minden alkalommal megvendégeljük a szülőket. E tényezők segítségével próbáljuk elősegíteni a nyílt, őszinte megnyilatkozást, véleménynyilvánítást.

Az óvodai élet eseményeiről folyamatos tájékoztatás – egész év folyamán – az „óvodai hírek” faliújságon keresztül történik. A szülők véleményeiket, javaslataikat nyíltan elmondhatják, illetve írásban közölhetik, a faliújságra kifüggesztve, vagy névtelenül a „Vélemények, javaslatok” című dobozban elhelyezve. A szülőkkel való jó kapcsolattartás munkánk eredményességét segíti elő.

Az egyes programok megszervezésébe segítőtársként bevonjuk a szülőket, s ez tovább segíti a közvetlen kapcsolat kialakítását. Pl: kirándulások szervezése, óvoda udvarán szalonnasütés.

Az óvoda dolgozói és a szülők kapcsolatának erősödését igyekszünk elősegíteni azzal is, hogy bevonjuk őket egy-egy ünnep lebonyolításába. Ezáltal betekintést nyerhetnek munkánk tartalmába.

Pl: - karácsonyi ünnep: közös fenyődíszítés, ajándékkészítés

- SZMK elnökeinek ünnepélyeken való részvétele. (Pinnye, Nagylózs)

A közös munkadélutánok megfelelő alkalmat adnak egymás közelebbi megismeréséhez.

- **Szülői Munka Közösség**

Az óvoda és a család kapcsolatának konkrét elképzeléseit rögzíti a Szülői Közösség éves terve pl: szülők elvárásai az óvodával szemben, gyermeknap szervezése.

Az óvodai munkaterv tartalmazza a kapcsolattartás egyéb lehetőségeit, melynek elfogadását az SZK elnökei kézjegyükkal évente jóváhagyják.

- **A Pedagógiai Szakszolgálati Központ Gyógypedagógiai Fejlesztő és Tanácsadó – Sopron**
- **Fertőd Mikro-térségi Szociális Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálat**
Szükség szerinti igénybe vétele.

- **Az óvoda és iskola kapcsolata**

- Óvodánk helyi programjának megismertetése az iskola nevelő közösségével.
- Szorosabb nevelőpartneri kapcsolat kialakítása.
- A zavartalan átmenet, az iskolakezdés nehézségeinek közös megoldása (törp-suli)
- Eddigi kapcsolattartás formáinak megtartása, bővítése. Pl: ünnepeink, óvodai előadások, tornaterem használata, zenei bemutatók, óralátogatás a nagycsoportosok részvételével.
- Egymás céljainak, elképzeléseinek megismerése, tiszteletben tartása, pl: beszélgetések, megbeszélések.

- **Egészségügyi intézmények**

- Orvossal és védőnővel, gyógyszerésszel való kapcsolattartás.
- Az egészségügyi terv közös elkészítése. (orvos, védőnő, fogorvos)
- Személyes jó kapcsolat ápolása.

- **Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Oktatási Központ**

- Szakmai helyzetünk megerősítése, segítése
- Pályázatokról történő tájékoztatás
- Továbbképzési programok biztosítása
- Szakmai szaktanácsadók, listás szakértők segítő szándékának igénybevétele
- Személyes kapcsolattartás

- **Polgármesteri Hivatal**

- A közoktatási feladatok ellátásához való segítségnyújtás igénybevétele
- Az óvodai étellel kapcsolatos feladatokról való tájékoztatás
- Községi rendezvényeken való aktív részvétel (fenyőünnep, Pipacs Fesztivál stb.)

- **Előadóművészek**

alkalmankénti fogadása (bűvész, bábszínház, gyermek-dalszerzők, előadók ...)

- **Kisebbségi önkormányzatokkal**

Az óvoda szükség esetén kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzatokkal.

- **Külhoni óvodák**

Intézményünk lehetőségeinkhez mérten igyekszik szakmai kapcsolatot építeni és fenntartani a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

„Hozzon a gyermeknek mindenki amit tud.

Játékot, zenét, örömet.

Hogy mit fogad el, azt bízunk rá.

Az a szellemi táplálék válik javára

Amit maga is kíván.”

1.Játék

Célja:

A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának, **a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget** fejlesztő, élményt adó tevékenység biztosítása.

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták és azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.

A játékos légkörben szókinccsük bővítése, beszédkészségük fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása, **élményszerzési lehetőségek**
- szóbeli és cselekvésbeli mint, példaadás
- a gyermeki szabadság biztosítása
- a nevelés folyamatában a játék tudatos felhasználása céljaink eléréséhez.

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenységi formája, mely örömforrás számára: maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Az óvodáskor végéig a játék marad a gyermek legfőbb tevékenysége.

Közben alakulnak ki azok a képességek, tulajdonságok, amelyek lehetővé teszik, hogy fejlődésük magasabb szintjére jussanak el, kialakuljanak bennük a fejlettebb tevékenység előfeltételei.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.

Időt, helyet és lehetőséget, tárgyi feltételeket biztosítunk ahhoz, hogy a gyermek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindulhasson. Akkor érzi jól magát a játékban, ha szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen eszközt használ, milyen témát dolgoz fel. Helyi lehetőségeinkhez mértén élményszerzési lehetőségeket biztosítunk különböző játékformákhoz, **a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, konstruáló és szabályjátékokhoz.**

A gyermeki játék forrása maga az élet. A játékon keresztül ismerkednek a világgal, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal, magatartással. Megoldási módokat kaphat az élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit, és újraélheti kellemes élményeit.

A gyermekek aktív, önálló játéka lehetővé teszi személyiségük átfogóbb, sokoldalú fejlődését. Fejleszti mozgásukat, segíti új mozgásformák kialakulását, gyakorlását, a meglévő mozgások reprodukálásával azok tökéletesedését, a kézügyességük pontosabbá válását.

A gyermek játékát minden esetben pozitív vagy negatív érzelmek kísérik. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek. Fokozódik beszédkedvük. Sokszor azonosulnak a felnőttel, beleélik magukat mások helyébe, illetve helyzetébe, s eközben tanulják meg a viselkedési formákat. Megkezdődik erkölcsi magatartásuk belsővé válásának folyamata.

Játék közben szinte észrevétlenül tanul a gyermek, ezáltal fejlődnek értelmi képességei. Pontosabbak lesznek érzékszerveik működése, megbízhatóbbá válik észlelésük, megfigyelőképességük, megjelenik a szándékos emlékezet.

A „mintha” helyzetek gazdagítják képzeletüket, gondoskodásukat. Sokféle tapasztalatot szereznek a tárgyak hasonló és különböző jellemzőiről, a jelenségek közötti összefüggésekről.

A lehetőségek mérlegelése, a felmerülő akadályok leküzdése, a konfliktusok megoldása hozzájárul a problémamegoldó gondolkodás fejlődéséhez.

A játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a társas kapcsolatok.

A kezdeti magányos játékból, az egymás melletti játékból fokozatosan alakul ki a közös játék. A játék folyamatában az **indirekt** irányításra törekszünk.

Az óvodában kiemelt a **szabad játék túlsúlyának érvényesülése**.

Játékfajták, azok tartalmi bővülése 3-6-7 éves korig

Amikor a gyermekek bekerülnek az óvodába, sok új ismeretlen játékeszközzel, játéklehetőséggel találják szembe magukat. Megismertetjük ezek használati lehetőségeit, a velük való helyes bánásmódot, a társak melletti konfliktusmentes játékot.

A többszöri, véletlenszerű cselekvéshez örömszerzés társul, ami újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket. Ez az első megjelenő játékfajta a gyakorlójáték. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorlójáték lehetőségeit.

A legkisebbeknél is előfordul már a gyakorlójáték fejlettebb formája, a konstruáló-építőjáték. Ebben véletlenszerű, bonyolultabb építményeket hoznak létre, amelyek újbóli létrehozására nem képesek, és amelyek nem valóságképek.

A legkisebbeknél is megjelenik már a szerepjáték, (pl. papás-mamás, orvosos, fodrász) melyben a gyermekek kisebb szerepet vállalnak. Ebben az óvónő aktív részvevő, s egyben viselkedési minta is.

A nap folyamán többször ismétlődő meseélmények hatására kezd kialakulni a dramatizálás, bábozás igénye.

Az egyszerű történetek megjelenítéséhez a legkisebbeknek minél több kellékre van szüksége, a beleélő-képesség, az önkifejezés fokozására.

Ebben a korosztályban olyan szabályjátékok jelentkeznek, melyek a gyermekek mozgási igényét elégítik ki, szabályaik egyszerűek, tartalmukban közel állnak hozzájuk.

A nagyobbaknál is megjelenik a gyakorlójáték, ha ismeretlen eszköz kerül a kezükbe, míg meg nem ismerik azt. A konstrukciós játékhoz kapcsolva megjelenik a barkácsolás, amelyet az óvónő a gyermekek aktív bevonásával hoz létre.

Ezáltal a gyermekek átéli az „én készítem” örömét.

Már jelentkezik a társakkal való együttjátás igénye.

Meghatározó az érzelemmel telített szerepjáték, melyek saját élményeken alapulnak.

A legnagyobbak már maguk kiosztják a szerepeket, megoldják a felmerülő konfliktusokat. A szerepjátékukat gazdagítja, ha irodalmi élményeiket szabadon dramatizálják.

A szerepjátékhoz és a dramatizáláshoz szükséges eszközeiket maguk barkácsolják, konstruálják. Szívesen játszanak szabályjátékokat, melyek bonyolultabbak, s a gyermekektől komolyabb szellemi, ügyességi erőfeszítést és alkalmazkodást igényelnek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek az együttjátásra, játéku főbb jellemzője a szerepjáték.
- A megkezdett játéktémát képesek több napon keresztül továbbfejlesztve játszani.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak hallott meséket, kitalált történeteket is a maguk öröme.
- Megtanulják, és helyesen alkalmazzák az alapvető társalgási és viselkedési szabályokat.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására, képesek alkut kötni, konfliktusokat megoldani, kooperálni.
- Társas viselkedésükben megjelennek – a közösen kialakított és preferált – viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált.

2. A külső világ tevékeny megismerése (megszerettetése, védelme, tapasztalatszerzések)

Célja:

A gyermekek természetes kíváncsiságára és tevékenységi vágyára építve, a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetük megismertetése, a hozzá fűződő pozitív viszonyok kialakítása, matematikai tapasztalatok szerzése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A környezeti témakörök feldolgozása során a gyermekek sokoldalú képességfejlesztése.
- Az óvodai környezetismereti anyag kiválasztása, megtervezése, a helyi adottságok kihasználásával.
- A megismerési folyamatok szervezeti formáinak biztosítása.
- A tapasztalat és ismeretszerzés során a gyermeki kommunikációs készség fejlődésének biztosítása, **önálló véleményalkotás** kialakítása, **döntési képességek fejlesztése**.

A környezeti témakörök feldolgozása során a gyermekek sokoldalú képességfejlesztése

Már óvodáskorban kell megkezdenuk a környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását, az érzelmi vonzódást a természet iránt. Az önfeledt játék, rácsodálkozás mellett szinte észrevétlenül tanulják meg a gyermekek, hogyan óvják-védjék a természet tisztaságát, szépségét. Az őket közvetlenül körülvevő természeti és társadalmi környezetükből olyan tapasztalatokat szereznek, melyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodásukhoz, tájékozódásukhoz nélkülözhetetlenek.

Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi **hagyományok** és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit. Megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezettel való ismerkedés közben alakul társas magatartásuk, a környezetük iránti esztétikai fogékonyságuk, a hozzá fűződő érzelmi és erkölcsi viszonyuk.

Már óvodás korban fontos, hogy a gyermekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetük kutatására és felfedezésére ösztönzik őket. Ha felfedezik a természet csodáit, majd egyszer talán felnőtt korban, óvodás emlékeikre is támaszkodva képesek lesznek önállóan tenni is környezetükért.

A gyermeki személyiség válogat abból, ami számára fontos, ezekből egyszerűsít, lényegyet emel ki, a neki fontosat. Mindezt érzelmi alapon teszi, éppen ezért nem mindegy, mit kínálunk számukra. Érdemes élményszerzés céljára sétákat, kirándulásokat szervezni, az évszakok változásait megfigyelni.

Az összefüggések felfogása közben elemi általánosításokra, következtetésekre jutnak, fejlődik gondolkodásuk, megfigyelőképességük, emlékezetük, képzeletük, beszédmegértő és nyelvi kifejezőkészségük. Magatartásukban megmutatkozik az aktivitás, az önállóság, az önfegyelem, a biztonságérzés. Átélik a megismerés és a cselekvés örömét, megszeretik környezetüket.

Környezet és természetvédelmi neveléshez kapcsolódó tartalmak:

Társadalmi környezet témakörei:

Tartalmazzák a gyermekeket közvetlenül körülvevő világ legalapvetőbb tudnivalóit.

- Az óvodai élet

A 3-4 évesek megismerkednek óvónőik, dajkájuk, társaik nevével, jelükkel, megismerik az óvoda helyiségeit.

A 4-7 évesek már biztosan tájékozódnak az óvodában, és annak szokásrendszerében.

Ismerik az óvodai dolgozók munkáját.

- A család

A 3-4 évesek megismerik a család fogalmát, tagjait, a családtagok összetartozását.

A 4-5 évesek ismerik családtagjaik nevét, lakcímüket, és hogy ki mivel tölti idejét otthon.

Az 5-7 évesek tisztában vannak a család és a családtagok fogalmával, viszonytani tudnak életkorukat illetően. Ismerik szüleik munkahelyét, foglalkozását.

- Testünk

A 3-4 évesek ismerkednek testükkel, érzékszerveikkel és végtagjaikkal, azok funkcióival, ápolásukkal, az orvos gyógyító munkájával.

A 4-5 évesek megnevezik testrészeiket, képesek a kéz-láb munkájának és működésének összehasonlítására. Tudatosodik bennük a testápolás szükségessége, az orvos gyógyító munkájának fontossága.

Az 5-7 évesek megnevezik a törzset, és képesek elemi általánosításokra. Ismerik az érzékszervek funkcióját, védelmét, ápolását.

- Közlekedés

A 3-4 évesek séták alkalmával gyakorolják a helyes közlekedést. Megfigyelik és megnevezik az utcán közlekedő leggyakoribb járműveket.

A 4-5 évesek gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Összehasonlítják a szárazföldi járműveket. Hallanak a rendőr munkájáról.

Az 5-7 évesek ismernek és megneveznek szárazföldi, vízi- és légi közlekedési eszközöket.

A helyi adottságainkat kihasználva közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a megkülönböztető jelzést viselő tűzoltóautókról.

Lehetőség szerint a közelben lévő repülőtérré is ellátogatunk.

Kirándulások során megfigyeljük a közlekedési dolgozók munkáját.

- Az óvoda környéke

A legnagyobbak biztosan tájékozódnak az óvoda környékén. Lakóhelyükön ismerik az intézményeket, falunk nevezetességét, a Kastélyt (s annak parkját.)

A helyi építkezések figyelemmel kísérése, a munkafolyamatok, gépek megfigyelése.

- Napszakok

A nagyok a naponta ismétlődő tevékenységekhez kapcsolva ismerik és megnevezik a napszakokat.

A természeti környezet témakörei:

A gyermekek számára érdekes és vonzó jelenségekkel és ismeretekkel foglalkoznak. Az évszakok, növények, állatok témakörben maximálisan igyekszünk kihasználni a falusi élet által nyújtott lehetőségeket.

- Az évszakok

A 3-4 évesek séták és udvari tartózkodások során megfigyelik az évszakok jellemző jegeit, jellegzetes színeit, tapasztalják az időjárás és öltözködés összefüggéseit. Télen az óvónő közreműködésével etetik a madarakat.

A 4-5 évesek vegyék észre az időjárás és a természet változásait, az egyes évszakok szépségeit. Az évszaknak és az időjárásnak megfelelően kevés segítséggel öltözzenek. Etetik a madarakat, megnevezik őket, közben figyelik a mozgásukat, hangjukat, külső jellegzetességeiket. Magvakat ültetnek és hajtatnak.

Az 5-7 évesek az évszakokat és azok jellemzőit képesek összehasonlítani. (öltözködés, természet változásai, színei, időjárás, évszakokra jellemző munkák)

Helvileg lehetőség van tavasszal, nyáron, ősszel a határban végezhető munkák megfigyelésére, (a termények betakarítása, szüret, burgonyaszedés, gyümölcszedés, kukoricaszedés, répaszedés) a mezőgazdasági gépek munka közbeni megfigyelése.

Az udvarunkon a gyermekek bevonásával történik a diószüret, a kiskert gondozása, az udvarrendezés.

A kastélyparkban és a határban terméseket, magvakat, érdekességeket gyűjtögetünk (galagonya, kökény, mogyoró, makk, gubacs).

Télen is kirándulunk a természetbe, szánkóozunk (a szánkópályán), hócsatázunk a nagy óvodaudvaron, hóembert építünk, csúszkálunk a közeli tavon.

Az udvari madáretetőbe a gyermekek hozzák az eleséget, etetik és megfigyelik a madarakat. A vállalkozóbbak segítenek a hó eltakarításban is.

Tavasszal a megújuló természetet, a tavaszi munkákat ismét a határban nézzük meg, ahova az év folyamán többször is visszatérünk. Megfigyeljük a tavaszi veteményezéseket, és magunk is ültetünk az óvodai veteményeskertünkbe.

Nyáron kirándulások, virágszedés színesíti az óvodai életet.

Élményt nyújt az aratás közeli megfigyelése is.

- Növények

A 3-4 évesek ismerik és megnevezik a legismertebb gyümölcsöket, zöldségfélét, virágokat. Tapasztalatokat szereznek ezek formájáról, színéről, ízéről, a virágok szépségéről.

A 4-5 évesek megismernek 1-2 újabb gyümölcsöt, zöldségfélét, virágot. Figyelik növekedésüket, érésüket természetes környezetben.

Az 5-7 évesek magvakat ültetnek, megfigyelik és megnevezik a kibújt növények részeit. Kibővül a megismert zöldségfélék, gyümölcsök, virágok köre. Megadott szempontok szerint tudják őket csoportosítani.

Helvileg megfigyelik a Kastélypark növényzetét, a kertészet üvegházait, melegágyait, a sokfajta növényt, azok gondozását. (öntözés, palántázás, művelés)

Különböző időszakokban megfigyeljük a fákat, bokrokat, virág- és fűfélét, a szántóföldi vetéseket. Látogatásaink során gyűjtött növényekkel, termésekkel, „kincsekkel” felfrissítjük az élősarkot.

- Állatok

A 3-4 évesek ismerik és megnevezik a közvetlen környezetükben található állatokat, azok kicsinyeit. Megfigyelik lakóhelyüket, mozgásukat, hangjukat, szembetűnő külső jellegzetességeiket.

A 4-5 évesek újabb háziállatokkal ismerkednek meg. Tudják, hogy ezeket az emberek gondozzák. Ismernek néhány ház körül és vadon élő állatot. (egér, veréb, méh, katicabogár, róka, őz, mókus)

Az 5-7 éveseknél bővül a megismert állatok száma.

Képesek ezeket csoportosítani, rendszerezni. Ismerik a háziállatok hasznát is.

Helyi adottságaink lehetővé teszik, hogy a madarakat, a házi- és ház körül élő állatokat és kicsinyeiket, életmódjukat, lakhelyüket természetes környezetükben, közvetlen megfigyeléssel és tapasztalással ismerjék meg.

A gyermekek gyakran maguk ajánlják fel a látogatás lehetőségét. (kiscsikó, kecske, pulyka, kacsa, lúd,)

A vadon élő állatok életmódjának megismertetése során felhasználjuk a gyermekek otthonról hozott élményeit, (pl: TV-ben látott ismeretterjesztő filmek megbeszélése, állatkert-látogatások) az óvodai diafilmeket, és együtt gyűjtött képeket.

A megismerési folyamatok szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály számára általában mikro-csoportokban történik, közvetlen tapasztalat- és élményszerző udvari megfigyelések, séták alkalmával.

Az óvodától távolabb eső természeti megfigyelésekre a csoporttal közösen megyünk. Ezeken a hosszabb ideig tartó megfigyeléseken nem követeljük meg a kevésbé kitartó figyelműek részvételét végig.

Az érdeklődőbbeknek viszont megpróbáljuk kielégíteni kíváncsiságukat.

A kommunikációs készség fejlődésének biztosítása

A mikro-csoportokban történő ismeretszerzés sok lehetőséget biztosít a személyes beszélgetésekre. Új információkat, kifejezéseket hallanak, bővül a szókincsük, fejlődik nyelvi kifejezőkészségük. Az állatok hangutánzása segíti a helyes artikulációt. A természetes élethelyzetek lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek gyakorolják a köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, szándékuk kifejezését. Ösztönözzük őket arra, hogy gondolataikat, észrevételeiket összefüggően fejezzék ki. A nap folyamán elegendő időt biztosítunk arra, hogy élményeiket megosszák velünk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ismerik lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Ismerik testrészeiket, érzékszerveiket, igényesek azok tisztántartására.
- Gyakorlottak a közlekedési szabályok betartásában, ismerik a leggyakrabban előforduló közlekedési eszközöket.

- Tájékozottak falunk főbb intézményeinek helyéről, rendeltetéséről, és az ott dolgozók munkájáról.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik főbb jellemzőiket.
- Ismerik szűkebb környezetük növényeit, azok gondozását.
- Ismernek több házi- illetve vadállatot, madarat, bogarat, azok gondozását, védelmét.
- Rendelkeznek alapvető matematikai tapasztalatokkal.
- Megnevezik a főbb napszakokat és ismerik az azokhoz tartozó tevékenységeket.
- Közvetlen és tágabb környezetük felfedezése, megismerése során pozitív érzelmi viszony alakul ki bennük természeti, emberi, tárgyi értékei iránt
- Megkülönböztetik az irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Éléményszerző sétákon, kirándulásokon önálló felfedezéseket tesznek, tapasztalataikat bátran megfogalmazzák.

Környezetvédelem az óvodában

Már óvodáskorban kell megkezdenuk a környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását. Ebben az életkorban teremtjük meg az érzelmi vonzódást a természet iránt, s ekkor alakítjuk ki azoknak a szokásoknak a körét, amelyek szilárd alapot adhatnak a további életkorokra. A környezet szeretetére, gondozására, a természet szeretetére nevelésnek át kell hatnia az egész óvodai életet. Az önfelelt játék, rácsodálkozás mellett szinte észrevétlenül tanulják meg a gyermekek, hogyan óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét.

Munkánk akkor lehet eredményes, ha minden tevékenységbe aktívan bevonjuk a gyermekeket. Igyekszünk tudatosítani bennük, hogy ők is felelősek környezetükért.

Mit tehet az óvodás korú gyermek a környezet védelméért?

Ne dobálják el a szemetet! Közvetlen környezetüket tartsák tisztán, rendben! Segítkezzenek a hulladékgyűjtésben! Ne tapossák le a frissen ásott földet! Gondozzák a veteményeskertet. Vegyenek részt az óvoda udvarának őszi és tavaszi nagytakarításában.

Védjék a fákat, bokrokat: ne törjék le ágaikat, ne tépjék le leveleiket. Ne szedjék le a vadon nőtt növényeket sem! A nem védett növényekből is csak annyit gyűjtsenek, amennyire feltétlenül szükségük van. Fokozottan vigyázzanak a védett növényekre!

A gyermekeknek meg kell érteniük, hogy az állatoknak is megvan a maga helye a természetbe. Ezért ne bántsák és ne tapossák el a rovarokat, lepkéket, hernyókat, békákat. Az állatokat ne kínozzák, ne tekintsék játékszerüknek őket.

A vizeket úgy védhetik, hogy nem dobnak szemetet és hulladékot bele. Strandolásnál ne használják a vizet WC helyett!

Évszakonkénti javaslattevő a tevékenységekhez, megfigyelésekhez, vizsgálódásokhoz

Ősz:

- Séták, kirándulások alkalmával, a természet védelmének megőrzésére irányuló példaadás (nem szemetelünk, növények, állatok óvása)
- A lombok, termések, virágok változásainak megfigyelése.
- Őszi időjárási jelenségek közvetlen megfigyelése (avar, köd, dér, harmat, ökörnyál)
- Levelek, termések, tollak, fakérgék, taplógombák gyűjtése a mezőn és a Kastélyparkban, szétválogatása a terménysarokba
- A veteményeskertünkben termelt zöldségfélék betakarítása, felasása
- A határban végzett őszi munkák megfigyelése (betakarítás, szántás, vetés)
- Gyümölcsök leszedésének megfigyelése, szőlőszüret
- Must készítése az óvodában – kóstolás
- Dióverés az óvoda udvarán
- Gyümölcssaláta készítés otthonról hozott gyümölcsökből
- Vadon termő, ehető termések, bogyók gyűjtése, megkóstoltatása (kökény, csipkebogyó)
- A költöző madarak útra kelésének megfigyelése: fecskék gyülekezése, golyák fészekelhagyása
- Madarak vonulásának megfigyelése
- Az udvari élet során feltűnő állatok közvetlen megfigyelése, életmódjukban történő változások észrevesztése - csigák, bogarak, méhek, darazsak, pókok avarba bújás – nagyítóval
- Szeptember 23. – Világtakarítási nap alkalmából szemétszedés szervezése az óvoda környékén
- Október 4-én az Állatok világnapjának megünneplése alkalmából kirándulás szervezése, pl. a Fertő – Hanság Nemzeti Parkba, ahol megfigyelünk a védett állatokat.
- November végén őszi nagytakarítás a gyermekekkel közösen az óvoda udvarán (levelek összegereblyézése, a letört ágak összegyűjtése, az elszáradt virágok kiszedése, a virághagymák felszedése)

Tél:

- A napszakok változásainak megfigyeltetése (rövidebb nappalok, hosszabb éjszakák)
- A tél jellemző jegyei (dér, fagy, zúzmara, jégvirág, hódara, havas eső, hó)
- A téli időjárás megtapasztalása kinn tartózkodások alkalmával
- Az időjárás hatása a közlekedésre, öltözködésre
- A hó szennyezettségének megfigyelése forgalmasabb és csendesebb helyen
- A hókristály megfigyelése nagyítóval
- A téli örömök kihasználása (hógolyózás, szánkózás, hóemberkészítés, hóvár, hószobrászat)

- A növények, fák, bokrok téli pihenése, a lombhullatók és az örökzöldek különbségének megfigyelése. Ismerkedés környezetünkben található örökzöldekkel (fenyőfélék, tiszafa, puszpáng, borostyán, tuja)
- A téli erdő csendjének, szépségének megélése az erdőbe tett kirándulások alkalmával
- Az erdőben lakó állatok életének, alkalmazkodóképességének megbeszélése (vastagabb tol, bunda), a vadetetés megfigyelése, az állatok lábnyomainak megismerése, felismerése
- Az erdőben szerzett élmények felhasználásával nyomolvasás, nyomkeresés a mezőn és az udvaron, a frissen esett hóban
- Madáretető kihelyezése, rendszeres feltöltése az összegyűjtött magvakkal. A madáretetés alkalmával lehetőség nyílik az itt maradt madarak közvetlen megfigyelésére, táplálkozási szokásaik megismerésére
- A Kastélypark felkeresése a téli időszakban is. Az ott élő madarak megfigyelése, a fagyöngy „felfedeztetése”. A kopasz bokrok, fácskák ágainak megfigyelése nagyítóval (honnan hullott le a levél, hol fog tavasszal kirügyezni)
- A terménysarokban folyamatos megfigyelések: cserepes virágok gondozása, magvak csíráztatása, ágak hajtatása – víz útjának megfigyeltetése a hajtott ágakon
- A tél során fellépő vitaminhiány megelőzésére vitaminsaláták, gyümölcssaláták készítése

Tavaszi:

- Az időjárás megváltozásának észrevetetése, szóbeli megfogalmaztatása
- Az alvó természet újraéledésének megfigyelése séták közben
- A helyi Kastélyparkban szervezett látogatások alkalmával a fák lombozatának, illatának, az aljnövényzet újraébredésének megfigyelése
- A madáretetők begyűjtése, a madarak természetes élelemszerző életmódjának visszaállítása
- A tavasz első virágainak megfigyelése (hóvirág, krókusz, hunyor)
Kirándulás szervezése Csáfordjánosfára, a védett tűzikés megcsodálása
- Mogyoró, barka, csavartfűz gyökereztetése
- A természetben történő változások megfigyelése folyamatosan (kerti virágok, virágzó fák, bokrok)
- Tavaszi gyümölcsök megismerése, kóstolása
Bodzavirág gyűjtése, szörp készítése belőle
- A vízi- és vízparti növények megfigyelése a helyi patakon (nád, sás, békalencse)
- Az Ikva patak áradásának és apadásának megfigyelése: a víz szennyezettségének megláttatása
- A költöző madarak (fecske, gólya) visszatérésének, fészekjavításának, költésének megfigyelése
- Sétákon madárhangok megfigyelése, megkülönböztetése, „madárfütty túra” a szabadba
- Tavaszi bogárles (katicabogár, pókok)
- Földgiliszta, csiga mozgásának megfigyelése
- A méhek munkájának megfigyelése a tavaszi virágokon, bokrokon, fák
- A háziállatok, ház körül élő állatok és kicsinyeik életmódjának, külső jellegzetességeinek, fejlődésük folyamatának figyelemmel kísérése természetes környezetükben
- A vadon élő és a tengeri állatok életmódjának, környezetének megismertetése természetfilmeken keresztül, állatkert látogatása során
- A kiskertekben és a falu határában folyó tavaszi munkák megfigyelése folyamatosan
- Gyermek által végzett tavaszi munkák az óvodai veteményeskertben: magok vetése, palántázás, gyomlálás, öntözés
- Különböző típusú talajok megfigyelése (homok, agyag, termőföld)
- Tavaszi nagytakarítás az óvoda udvarán a gyermekekkel, növények pótlása (sövény, tuja)
- Március 22. a Víz Világnapja megünneplése
Kirándulás szervezése, pl. az Ikva patakhoz hajóúsztatással vagy a Fertő tóhoz
- Április 22. a Föld napjának megünneplése
A gyökereztetett ágak elültetése, akadályverseny szervezése
- Május 10. Madarak, fák napjának megünneplése
Kirándulás szervezése a Fertő – Hanság Nemzeti Parkba (Eszterházy Madárvárta, Csikos égeres, Király-tó védett növény- és állatvilága)

Nyár:

- A nyári időjárás jellemzői, azok megtapasztalása (kánikula, zivatar, dörgés, villámlás, szivárvány...)
- A mezei virágok színgazdagságának megfigyelése
- A virágos mezőn található állatok megfigyelése (pillangó, szitakötő, szöcske, sáska, tücsök, méhek)
- A katicabogár táplálkozásának megfigyelése, megbeszélése, a növényvédelemben betöltött szerepe
Levéltetvek megfigyelése nagyítóval
- A madárfészkek folyamatos megfigyelése (fiókák kikelése, etetése, röptetése)
- Madáritató készítése. A friss vízről naponta gondoskodás
- Nyári határjárás: nyári munkák megfigyelése, gabonafélék gyűjtése, szárítása
- Veteményeskert folyamatos gondozása. Kárt okozó bogarak, rovarok összegyűjtése
- Vízi élővilág megfigyelése (ebihal, szúnyoglárva, molnárka)
- A levegő mozgásának megfigyelése felhőkön, faleveleken, szélforgókon, sárkányeregetéskor...)

Matematikai nevelés

A matematikai tapasztalatok, akár a nyelv, áthatják az ember egész életét. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére.

A csoportszobákban elhelyezett eszközök, tárgyak, berendezések alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, a sorba rendezésre, matematikai műveletek végzésére.

A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet: a szabályjátékokban, társasjátékokban, a térben, élethelyzetekben. Az asztali tevékenységeknél a gyermekek rendelkezésére állnak azok az eszközök, amelyekkel egyénileg is tevékenykedhetnek, illetve az óvodapedagógus közreműködésével részképességeik fejleszthetők. Az építőtevékenységnél elhelyezett építőelemek a spontán tapasztalatokat bővítik, és alkalmanként jól használhatók a térbeli matematikai játékokhoz. A csoportszobák bármelyikében van mód a spontán és felajánlott tevékenységben matematikai tapasztalatok szerzésére.

A kezdeményezett helyzetek konkrét tevékenységek, amelyekben a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek / például: tárgyak tömegének összehasonlításával /. A gyermekek egyéni fejlettségétől függően van szükség a matematikai műveletek indirekt módon történő modellezésére. A matematikai nevelés tartalma: tájékozódás a térben, téri irányok ismerete, személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, összemérése és számlálása a tevékenységekben, spontán helyzetekben / szabad játék közben, direkt beavatkozások kerülésével /. A sorba rendezés műveletét a gyermekek naponta gyakorolják játékeszközök, kártyák elhelyezésével.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

Egy-egy képesség fejlesztésére többfajta tevékenységben kerülhet sor, vannak olyan matematikai tartalmak, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vagy a komplexebb képességstruktúra alapozását biztosítják.

- A gyermekek képesek minőségi eltérések megfigyelésére (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb).
- Képesek mennyiségi eltérések megfigyelésére (sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több, a hat, mint az öt).
- Képesek mennyiségi eltérések megállapítására (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás).
- Képesek tő-és sorszámlálásra (kb. 15-ig).
- Tudnak testeket körberajzolni, színezni (síkformák, kör, háromszög, négyszög, gömb, kocka).
- Képesek azonosság, egyenlőség megfigyelésére (színezés, tépés, vágás, festékfolt, ugyanannyi).
- Tudjanak halmazokat képezni, új tulajdonságokat javasolni a halmazképzésre
- Tudjanak tízes számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni, meg tudják állapítani több-kevesebb ugyanannyi

Matematikai vonatkozások a különböző tevékenységformákban

Célja:

A mindennapi tevékenységek során matematikai vonatkozású ismeretek felfedezése, megláttatása, és azok spontán alkalmazása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek **kíváncsiságának matematikai vonatkozású kielégítése**, bővítése, összefüggések észrevetetése, szóbeli megfogalmazása tevékenykedtetés során.
- A gyermekek logikus gondolkodásának, probléma felismerő- és megoldó képességének fejlesztése.
- Tapasztalatszerzés, ismeretnyújtás a tárgyak, személyek összehasonlítása terén, a geometria körében, a számfogalom előkészítése.

Minden játéktéma és tevékenységi forma felkínálja a lehetőséget arra, hogy matematikai tapasztalatokhoz, ismeretekhez játszva, rengeteg cselekvéssel, minden érzékszervüket megmozgatva jussanak a gyermekek. Az őket körülvevő környezeti valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái, természetes napi szituációkban figyelhetők meg. A megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémameglátás, problémamegoldás) fejlesztése így szinte észrevétlenül megvalósítható. Képesség válnak a gondolkodási műveletek helyes alkalmazására (analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás, elvonatkoztatás, konkretizálás). Tevékenykedés közben a gyermekek előtt használva a matematikai fogalmakat – melyek először passzív szókincsükké válik – egy részük beépül a beszédbe is.

Néhány példa az óvodai tevékenységformákban előforduló matematikai tartalmak megjelenésére

Játék:

- számlálás, sorszámnevek gyakorlása társasjátékokban, építés, gyöngyfűzés ...
- párosítás, memória játékok, dominózás, kártyázás során, babakonyhai szerepjátéknál ...
- térbeli viszonyok, (alacsony – magas, rövid – hosszú, kisebb – nagyobb) építőjátékok, konstruáló játékok, gyöngyfűzés ...
- számlépcső megvalósítása, kockák, gyöngyök mozaikjátékkal
- névutók helyes használata

A külső világ tevékeny megismerése:

- halmazok csoportosítása tulajdonságaik szerint (szín, forma, nagyság, számosság), halmazok bontása, egyesítése, számlálás gyakorlása gyümölcsök, termések, levelek válogatása során
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának megjelenése közlekedési eszközök, állatok megfigyelése alkalmával
- pár fogalma: testrészek, ruhadarabok, érzékszervek séta során
- terület- és térfogatmérés levelek segítségével, mustkésztés közben
- sorozatok létrehozása kövekből, botokból, hógolyóból...
- téri tájékozódás gyakorlása (irányok, névutók) séták, kirándulások során
- összehasonlítások végzése megfigyelő sétákon, szélesebb-keskenyebb utak, patakok, vékony-vastag fatörzs, mély-sekély árok, könnyű-nehéz gyümölcs, állat

Irodalmi nevelés:

- számosság megjelenése mondókákban, kiszámolókbán, mesékben
- sorszámok gyakorlása dramatizált mesékben (pl: első kismalac háza)

Zenei nevelés:

- téri tájékozódás, különböző térformák a dalos játékokban (kör, csigavonal, kígyóvonal, egyenes)
- több-kevesebb, ugyanannyi a fogyó-gyapodó játékokban
- párosítás a párkereső és táncos, dalos játékokban
- számlálás kiszámoló mondókákban

Ábrázolás:

- szimmetrikus alakzatok létrehozása festés, hajtogatás során
- síkidomok megjelenítése rajzban, festéssel, vágással
- ritmikusság a díszítőmunkákban
- geometriai formák plasztikai tevékenységekben

Testi nevelés:

- sorszámok versenyfutásnál, versenyjátékoknál
- szimmetria a tükörjátékban, egymás gyakorlatainak leutánozásában
- irányok, alakzatok futógyakorlatok során
- geometriai testek megnevezése, tulajdonságainak megtapasztalása gimnasztikai szergyakorlatokban

Munka:

- párosítás kerti munka, naposi munka, önkiszolgálás, öltözködés során
- térfogatmérés ültetés, naposi munka, öntözés alkalmával
- számlálás terítésnél, eszközök kiosztásánál, palánta ültetésnél
- sorszámok a mosdóbeli tevékenységeknél

3. Vers, Mese

Célja:

A gyermekek érzelmi biztonságának, anyanyelvi nevelésének, értelmi képességeinek, erkölcsi magatartásának és esztétikai fogékonyságának fejlesztése a gondosan kiválasztott és bemutatott irodalmi élmények átélése során.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek vers, mese iránti érdeklődésének felkeltése, elmélyítése és az ehhez szükséges feltételek biztosítása
- Igényes anyagkiválasztás
- Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, anyanyelvi nevelése
- **A gyermeki önkifejezés lehetőségeinek biztosítása**

A gyermekek irodalom iránti érdeklődésének felkeltése, elmélyítése és az ehhez szükséges feltételek biztosítása

Ahhoz, hogy a kisgyermekek irodalmi élményekhez hozzájussanak és megszeressék azokat, közvetítőre van szükség. Együttlétre, közvetlen kapcsolatra a szeretett felnőtellel, aki fejből mondja az alkalomhoz illő mondókákat, verseket, meséket. Megmutatja számukra a hozzájuk tartozó mozdulatokat, játékokat, emlékezetből – ritkábban könyvből olvasva – arca és hangja játékaival kísérve életre kelti a szereplőket. A mese az egésznapos óvodai zajban, nyüzsgésben a csend és a nyugalom szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít a pozitív és negatív élmények feldolgozásában. A mondókák, versek hangzása pedig mindig valamely mozgáshoz tartozó hangulatot idéz. Mindegyikből hiányzik a közvetlen oktató szándék, célja, hogy örömforrás, a felnőttek „szívből jövő ajándéka” legyen a gyermek számára. (Brúnó Bettelheim) Ez nem azt jelenti, hogy nem segítjük a gyermekeket az egyes szövegek megjegyzésében, hiszen a játékban, beszélgetésekben, rajzolás és bábozás közben jól jönnek az ismert versek, ritmusok. A hangsúlyt az együtt mondogatásra, spontán ismételésre helyezzük.

A gyermekek természetes ösztönösséggel, bámulatosan hamar úgymint kiválasztják a maguknak valót.

Mivel a gyermekeket körülveszi a TV, video és képeskönyv áradat, a mi feladatunk továbbadni a már kiszoruló élő mesemondást és az eredeti verses ritmusokat, gyermekjátékokat.

Megkönnyíti a mesemondás megszervezését, hangulatának megteremtését, ha saját csoportjában minden óvónő állandó helyet vagy mesélésre hívó jelet, eszközt alakít ki, illetve használ. (pl: mesesarok, kuckó, mesepárnák, furulya vagy más hangszerek szignál, mesetarisznya, mesedoboz, báb ...)

A jól mesélt, mondott mese és vers szövege képi erőben messze túlszárnyalja a hétköznapi társalgás nyelvét. Felkészültségünk, jó mese és vers választásunk eredményét mutatja, ha tartós figyelmet váltunk ki a gyermekekből.

Igényes anyagkiválasztás

Anyagkiválasztásunkban az elsődleges források a magyar népmese és mondókaanyaggyűjtemények, a magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, de helyet kapnak a magyar költők, írók, irodalmi alkotásai is, valamint a faluban összegyűjtött népi mondókák, klasszikus irodalmi művek is.

A repertoár összeállítása a csoportokban dolgozó óvónők feladata, melyben mindig tükröződik a pedagógiai, pszichológiai és módszertani tudatosságuk.

Nincsenek évenkénti szigorú határok. Nagyon egyedi, hogy melyik gyereknek, mikor, mi tetszik. Inkább kisebbeknek és nagyobbaknak való válogatásra törekszünk. Szem előtt tartjuk, hogy válogatásunk legalább annyira ritmikai szempontú legyen, mint téma szerinti.

A mesék bemutatási sorrendjét motívumgazdagságuk, illetve az évszakokhoz illő hangulatuk vagy a környezeti témakörökhöz kapcsolható tartalmuk szabja meg. (pl: állatok)

Leginkább az, hogy meddig és mire tudnak odafigyelni az adott helyzetben a gyermekek.

A verseket a téma, hangulat, a játék, ritmus és terjedelem szerint rendezzük sorba.

Arra törekszünk, hogy legyen köztük vidám, pattogó, ritmusváltó, lassú, gyors, állatokról, évszakokról szóló szöveg.

Mindez kiegészül néhány rövid alkalmi verssel. (pl: Télapóválás, Anyák napja)

Megtanításra jóval kevesebbet szánunk, mint vershallgatásra, de mindegyiket többször ismétljük.

A verses mesékkel is megismertetjük a gyermekeket. A kicsiknél egész rövidekkel kezdjük, s a nagyobbaknál is csak 2-3-at mondunk évente, mert a jó hangzású prózát jobban szeretik, jobban megértik.

Jó, ha a délelőtti és a délutáni óvónőnek hasonló az irodalmi ízlése. Mindennapi tapasztalat, hogy a gyermekek mindig ugyanúgy szeretik hallani az ismétlések során az irodalmi alkotást – ugyanolyan beszédállammal, tagolással, mozdulatokkal, beszédfordulatokkal. Ez azt jelenti, hogy az együtt dolgozó óvónők munkájában fontos az összhang.

Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A legkisebbek első óvodai irodalmi élménye a képeskönyvekkel való kötetlen, kellemes együttléttel kapcsolódjanak össze. A befogadás nehézségeinek leküzdését segíthetjük, a szülőktől való elválást megkönnyíthetjük, ha ölebe véve kisebb történeteket mesélve próbáljuk lekötni az új gyermekek figyelmét. Ezek a meghitt, páros együttlétek nyugtató hatással bírnak. Ismernünk kell tehát fejből sok cirógató, lovagoltató, altató, tapsoltató, és egyéb halandzsza szövegű mondókát, verset – amit az adott helyen és időben azonnal felhasználhatunk. Főleg a népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok jelentenek nagy élvezeteket a gyermekeknek, mert ezeket a felnőtt testközelségében, teljes biztonságban hallgatják.

A színes mesekönyvek, leporellók elindítják képzeletüket, a kisméretű ujjbábok érzelmileg is hamar közel kerülnek hozzájuk. Szívesen hallgatnak kisállatokról szóló történeteket, vagy saját magukról szólókat. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk őket a mese figyelmes végighallgatására.

Szintén vonzza a gyermekek figyelmét az óvónő által előadott, rövid párbeszédese jelenet, melyben később fokozatosan bevonhatók a gyermekek is. Így alakul ki az improvizáció.

Biztosítanunk kell, hogy a gyermekek bármikor hozzáférhessenek az irodalmi eszközökhöz. A mesekockák, leporellók, bábok megfelelő magasságú polcon legyenek. A kicsik év végére kb. 10-12 mondókát és kb. 10-14 új mesét ismernek meg. A nagyobbak (4-5 évesek) sokszor izgatottan várják már az óvónő meséit. Mesehallgatásuk során, arcukon megjelenik a figyelő ámulat, izgalom. A nekik szóló mesék hosszabb terjedelműek, néha csodás elemekkel átszöttek. Játéuk során is egyre gyakrabban jelenik meg a bábozás, az ismert mondókák, mesék részletei, a halandzsza szövegek ismételtetése. A nekik szánt új versek élményeikhez, tapasztalataikhoz, hangulatukhoz kapcsolódnak, de néha új ismeretet is nyújtanak. Az év végére 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset 10-14 új mesét ismertetünk meg velük.

A legnagyobbak (5-6-7 évesek) szívesen hallgatják a bonyolult cselekményű, több szálon futó, csodás elemekkel átszótt tündérmeséket. Főleg a délutáni pihenések előtt van lehetőség folytatásos mesék olvasására.

Ők már értik és jót mulatnak a tréfás meséken, verseken. Figyelemmel tudják követni a verses mesék cselekményét, nyelvezetét. Hallhatnak rövid tanulságos meséket is, de ezeket sohasem kell túlmagyarázni.

A gazdag fantáziájú gyermekek képesek a megkezdett **mesék önálló befejezésére, és új mesék kitalálására is.**

Szívesen próbálják eldramatizálni, elbábozni a sokszor hallott, egyszerű meséket. Ezekre minél több alkalmat és lehetőséget biztosítunk.

Segíti a felelevenítést, ha a gyermekekkel közösen albumot készítünk a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális kép lehetőséget ad az ismétlésre.

A gyermekeket lehetőleg nem szavaltatjuk közösen, figyelünk arra, hogy kerüljék az éneklő hanglejtést. Figyeljenek maguk is a szavak gondos, tiszta kiejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A régi meséket, verseket folyamatosan ismételtetjük. Új mesét 15-20-at, verset pedig kb: 5-6-ot hallanak a nagyobbak a nevelési év folyamán. Mondókarepertoárjuk 4-5 új kiolvasóval is gazdagodik. Az óvodai irodalmi élményeiket egészítse ki az otthoni mesélés, verselés. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy az élőszóval történő mesélés, verselés, mondókázás milyen pozitív lélektani hatással van gyermekeinkre. Javasoljuk, hogy a gyermekeknek otthon is legyenek képes- és meséskönyveik, melyeket a nagyok rendeltetésszerűen használjanak.

Tegyék lehetővé, hogy a gyermekek meseélményeiket otthon is kifejezhessék játékkal, rajzzal.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, anyanyelvi nevelése

A mesélés, verselés az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége.

Az óvónő által történő mese- és versmondás, mondókázás, bábozás és dramatizálás modellértékű a szókapcsolatok, hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében. Amikor ezt már maguk a gyermekek is végzik, közben elsajátítják a helyes kiejtést és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák tréfás halandzsa szövegeinek segítségével játékosan tisztíthatók a magán- és mássalhangzók képzése, ejtése.

A hallott mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A dramatizálás, bábozás a gyermeki önkifejezésre ad lehetőséget, fokozzák a társalgási és önálló versmondási kedvet.

A gyermekek megtanulják, hogy hangszínükkel, hanglejtésükkel hogyan lehet bánni. Segítséget ad a kisebb beszédhibák leküzdésében, a gátlások feloldásában. Biztosítja az újra átélést, fejleszti a nyelvi emlékezetet, lehetőséget ad az összefüggő beszéd és párbeszéd gyakorlására.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek várják és kérik a mese- illetve versmondást, maguk is segítenek a megfelelő feltételek kialakításában.
- Szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat, népi rigmusokat.
- Játékidőben a maguk és társaik szórakoztatására is szívesen mesélnek, verselnek, báboznak, dramatizálnak.
- Szövegekben használják a mesei elemeket, jellegzetes fordulatokat, kifejezéseket.
- **Kitalálnak történeteket, melyeket próbálnak megjeleníteni.**
- Jártasak az óvodai könyvek, bábok és egyéb irodalmi kellékek használatában, és gondosan bánnak velük.
- Ismernek, megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 10-15 verset, és 15-20 mesét.
- Megkezdett mese, történet folytatását saját fantáziájukkal egészítik ki.

4. Ének, zene, énekes játék, tánc

Célja:

A zenei anyanyelv alapjainak lerakása, zenét szerető, művészetre fogékony gyermekek nevelése, a zenében rejlő nevelő hatások céltudatos alkalmazása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük és esztétikai érzékük formálása, **zenei képességeik**, mozgáskultúrájuk fejlesztése.
- A zenei anyag igényes, életkornak megfelelő válogatása a **nemzetiségi hovatartozás figyelembe vételével**.
- Az éneklés szervezeti formáinak biztosítása.
- Az óvodapedagógus, mint modell biztosítja az éneklés, zenélés, a tánc megjelenését a mindennapi tevékenységekben.

A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük és esztétikai érzékük formálása, zenei képességeik, mozgáskultúrájuk fejlesztése

A zenei ízlésformálás, a jó zenei légkör, és a jó hangulatú játék kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk a spontán énekelgetésre, mondókázásra, énekes játékok játszására. A dalokkal, mondókákkal színesítjük tevékenységeinket, új, illetve régi ismereteikhez hangulatfokozóként használjuk. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra. A csoportszobában és az udvaron törekszünk ezek kihasználására.

A zenei nevelés elsősorban az érzelemre hat. A vidám hangulatú, közös játék, az élményszerűen előadott zenehallgatási anyag örömet, esztétikai élményt jelent a gyermekeknek.

A zenei anyag igényes, életkornak megfelelő válogatása

A zenei nevelés során mondókákat, **énekes játékokat, népi- és kortárs gyermekdalokat** ismertetünk meg, melyek a gyermekek **zenei képességeit és kreativitását alakítják**.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé válik.

A legkisebbségekkel olyan **ölbéli játékokat** játszunk, (pl: arc-, kéz-, ujj-, lovagoltató játékok) melyek számukra közvetlen kontaktussal összekapcsolt zenei élményt nyújtanak.

Énekes játékaik 2/4-es üteműek, 4-5 hangból állnak, melyeket játékos imitálással kísérünk.

Játékos mozdulatokkal érzékeltetjük, próbálgatjuk az egyenletes lüktetést (járás, dobbantás, koppantás, taps) az egyszerűbb ritmushangszerek használatát. (dob, pálcika)

Próbálunk halkán-hangosan beszélni, mondókázni, énekelni, a kettő közti különbséget megfigyeltetni.

A hangmagasság iránti érzék fejlesztése során megfigyeltetjük a magas-mély hangokat, s térben érzékeltetjük.

A játék során lehetőség nyílik különféle zörejangok megfigyelésére. A nap folyamán törekszünk a többszöri zenei élménynyújtásra, melynek során főleg vidám, mese jellegű népdalokat adunk elő.

Az év során 5-7 mondókát, 10-14 dalos játékot, és néhány alkalmi dalt tanítunk az ünnepek köszöntésére.

A nagyobbak 4-6 motívumból álló énekes játékot (12-15), és 3-4 mūdalt sajátítanak el, melyek hangterjedelme maximum 6 hangból áll. A régi mondókaanyag 4-6 újjal bővíthet.

Mondókázás, éneklés, hangszeres játék közben változatos módon érzékeltessék az egyenletes lüktetést, csoportosan és egyénileg is. Emeljék ki a dalok kettes lüktetését, ütemhangsúly szerint mozdulattal, járással, tapssal, ütőhangszerrel.

Próbálkozzanak a dalok, mondókák ritmusának tapsolásával, a ritmusmotívumok csoportos visszaadásával. (2x2/4-es ütem)

Gyakorolják a körjátékokhoz tartozó térformákat és **táncos lépéseket**. (kaputartás, forgás, hullámvonal, csigavonal, párválasztás, szerepcsere, sarokemelés...)

A tempóérzék fejlesztése során a gyors-lassú érzékeltetése és felismerése, megvalósítása.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekeket ösztönözzük a minél többszöri, egyéni éneklésre. Énekeljenek kisebb csoportokban is, halkán és hangosan, magasan és mélyen, váltakozó kezdőhangokról. Próbálkozzanak az énekek dallamvonalának megmutatásával, kérdés-felelet játékokkal.

A zenei emlékezet fejlesztése során a dallamvisszhang és a szöveg nélküli dallamfelismerés megvalósítása (dúdolás, hangszerről).

A nap folyamán lehetőségek adódnak a zörejangok, a dallamjátszó hangszerek hangszínelkülönbségének, egymás hangjának megfigyelésére, felismerésére.

A legnagyobbak zenei anyaga bővíül 4-6 új mondókával, 5-6 mūdallal, és 15-20 új énekes játékkal. A mondókák hossza már 6-12 motívum, a daloké 12-18 ütem, melyek hangterjedelme 6 hang. A negyed, nyolcad ritmusképeken túl megjelenik már a szinkópa és a szünet is.

Érzékeljék, érzékeltessék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát, figyeljék meg és valósítsák meg az egyenletesség és ritmus összekapcsolását egyidőben, segítséggel. A jól ismert mondókákat, dalokat ismerjék fel ritmusukról.

A gyermekek ismerik a gyors-lassú fogalmát, képesek a mondókán, dalon belüli tempóváltásra, ritmusvisszhang játéokra.

A nap folyamán bármikor használhatják a ritmushangszereket, kedvük szerint énekelgethetnek, és alakíthatnak ritmuszenekart. Szabálytudatuk megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarápító-fogyó játékokat is tanítsunk. Az énekes játékokhoz olyan egyszerű táncos lépéseket is bemutatunk, amiket a felnőtt utánzásával el tudnak sajátítani.

Az éneklések során gyakoroltatjuk a dallamfelismerést, a dallamvisszhangot, hangszínelismerést, dallambújtatást, improvizálást. A dallamfelismerést fokozatosan nehezítjük, kezdve a dúdolásról, hangszerről, kezdő- illetve belső motívumról, majd a ritmusról való felismertetésig.

Próbálkozzanak egyénileg szöveg, ritmus és dallam kitalálásával. Érzékeljék és érzékeltessék a halk-hangos-középerős közti különbséget tárgyakon, saját hangjukon, csoportos éneklés esetén.

A minél gyakoribb éneklésre ösztönözzük őket.

A zenehallgatásnál a sokszínúségre törekszünk. Népdalokat, hosszabb terjedelmű, epikus műveket, műalkotásokat, más népek dalait, komolyzenei művekből részleteket, népzenei hallhatnak.

A zenehallgatásra kiválasztott anyag tartalma és hangulata kapcsolódik a természet változásaihoz, a gyermekek élményeihez és az aktuális eseményekhez.

A zenehallgatási anyag kiválasztásánál adott esetben az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermek nemzetiségi hovatartozását.

Az éneklés szervezeti formáinak biztosítása

A legfőbb zenei élményt a nap folyamán adódó lehetőségek kihasználásával, kötetlen módon nyújtjuk a gyermekeknek. A zenei képességfejlesztő játékokat mikro-csoportokban ismertetjük és gyakoroltatjuk. Így jobban figyelemmel tudjuk kísérni a gyermekek egyéni képességeinek eltérő ütemű fejlődését. A szervezett énekes játékok többségét az udvaron, vagy a teraszon játsszuk, az időjárástól függően.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen énekelnek, játszanak a **maguk örömére**.
- Bátran vállalkoznak az egyéni éneklésre.
- Ismerik a zenei fogalom-párokat. (gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély)
- Egyéni képességeiknek megfelelően tisztán, érthető szövegkiejtéssel énekelnek, improvizálnak.
- Képesek az egyenletes tempótartásra. Segítséggel megvalósítják az egyenletesség és a ritmus összekapcsolását egyidőben.
- Felismerik a körülöttük lévő személyek, tárgyak, hangszerek hangját.
- Képesek csoportosan, egyszerű játékos, táncos mozgások egyöntetű, szép megformálására, térformák kialakítására.
- Türelmesen figyelik és élvezik a zenehallgatásként előadott műveket.

5.Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka

Célja:

A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez és igényeihez igazodva tér-, forma- és színeképzetük gazdagítása. Sokszínű élmény- és fantáziaviláguk képi kifejezéséhez tevékenységi vágyuk felkeltése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az ábrázolási kedv felkeltése az **alkotásra és az önkifejezésre**, illetve a hozzá szükséges feltételek megteremtése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása, kifejezése a vizuális nevelés eszközeivel.
- Az óvodáskorú gyermekek ábrázolási témáinak kiválasztása.
- Megismertetni a gyermekeket az **eszközök használatával**, a különböző anyagokkal, a **rajzolás, a festés, a mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival**.

Az ábrázolási kedv felkeltése, a hozzá szükséges feltételek megteremtése

A gyermekek nagy többsége már az óvodába járás előtt firkál, homokban sarat gyurmát, miközben tágra nyílt szemmel ismerkedik a különböző anyagokkal, azok tulajdonságaival, az őt körülvevő világgal.

A gyermekek természetes, ösztönös kíváncsisággal érdeklődnek minden új anyag és eszköz iránt. Minél több, számára még ismeretlen eszközre hívjuk fel figyelmét az óvodában, s mutatjuk meg azok használatát, annál tovább tarthatjuk fenn megismerési vágyát, és bővíthetjük ismereteit. Tevékenységeiket kísérő sikerélményeik újabb és újabb ismétlésre ösztönzik őket. Később jön a felfedezés öröme. Az érzelmekkel átszőtt, mindennapi élményeik, a szépre való rácsodálkozás, vágyaik kifejezésére való törekvésük által az ábrázolás különböző formái környezetük megismerésének és az önkifejezésnek egyik fontos eszközei lesznek.

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népműeseti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A tevékenység során alakul ki és fejlődik a gyermekek tér-, forma-, és színeképzete. Az ábrázolás különböző formái során nemcsak megismerik a világot, hanem át is alakítják, újrat teremtik.

Ezért fontos feladatunk az ábrázoláshoz szükséges feltételek megteremtése.

Az alkotó tevékenységhez méretben és minőségben megfelelő eszközöket biztosítunk. Az eszközválasztásban a célszerűségekre és az esztétikusságra törekszünk. Igyekszünk kihasználni a falusi környezet adta lehetőségeket is. (pl: termésekkel való barkácsolás) Az elmélyült tevékenységekhez a játszótól kissé elkülönített helyen biztosítjuk a nyugodt munkához szükséges teret.

A munkaasztalt 5-6 gyermek számára tudjuk kényelmessé tenni. Ez a mikro csoportos tevékenység lehetővé teszi – a gyermekek és az óvónő számára – a kölcsönös odafigyelést és segítségnyújtást. Olyan légkör kialakítására törekszünk, amely nemcsak odavonzza, és bekapcsolódásra készíti a gyermekeket, hanem az elrontott, sikertelen lépések kijavítására, újrapróbálgatására is ösztönzi őket.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása, kifejezése a vizuális nevelés eszközeivel

Az egyes tevékenységi formák illetve a gyermekek egyéni fejlettsége különböző hosszúságú időtartamot igényelnek.

Arra törekszünk, hogy elegendő idő álljon rendelkezésükre, - ha kell, több napon át – hogy addig alkothassanak, amíg kedvük tartja.

A választási lehetőség biztosítása érdekében kialakítunk a csoportszobában olyan tároló helyet, ahol összegyűjtött „kincseiket” illetve az egyéb használati eszközöket balesetveszély nélkül elérhetik, és használhatják. Az egyes eszközök biztonságos és helyes alkalmazását minden gyermekkel egyénileg sajátítatjuk el és gyakoroltatjuk.

A rajzolás, festés, mintázás, hajtogatás, barkácsolás, fonás végzéséhez más-más feltételek szükségesek, melyek tudatos átgondolást igényelnek részünkről. A mindennapi szabad játék során is megpróbáljuk ezeket a feltételeket biztosítani.

Az óvodáskorú gyermekek ábrázolási témáinak kiválasztása

Az ábrázolási anyag kiválasztásánál elsődlegesen a gyermekek életkorához, illetve egyéni fejlettségi szintjéhez igazodunk.

A legkisebbségekkel játszva ismertetjük meg a különböző anyagot, és a számukra ismeretlen eszközök tulajdonságait, használati lehetőségeit. Az ábrázolással összefüggő szokásokat is kialakítjuk. Különösen fontos, hogy a ceruzákat, más eszközöket és anyagokat ne vegyék a szájukba, és szokták meg a szükség szerinti kézmosást. Már itt megkezdődik a szép iránti érzék fejlesztése, az esztétikus dolgok iránti érzékenység kialakítása, amikor együtt rácsodálkozunk és gyönyörködünk létrehozott alkotásaikban.

Az esztétikai élmény létrejöttét mindig erős érzelmek kísérik, ösztönzőek a további alkotásra.

A gyermekek ábrázolási tevékenységei a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők.

A kicsiknél a képalakító tevékenységek technikája és eszközei általunk megtervezhetőek, de a szándéktalan firka időszakában a téma nem. Teret és lehetőséget adunk az eszközök próbálgatására, az élményeiknek és érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

A képalakítást módjuk van próbálgatni zsírkrétával, színes ceruzával, festéssel, agyagba, homokba karcolással, nyomattal, papírragasztással.

A többszöri próbálgatás, gyakorlás során segítjük őket abban, hogy a szórt elrendezésből az elemek, részformák egymáshoz rendelése kialakuljon.

A plasztikai alakításhoz biztosítjuk számukra a gyurmázás, sógyurmázás lehetőségét. Ismerkedhetnek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gömbölyítve, simítva, sodorva stb. Az építések során a gyermekek létrehozhatnak egyszerűbb alkotásokat, miközben ismerkednek a különböző tárgyak formáival, alakzataival, lehetőségeivel. Néhány szóval beszéljenek alkotásukról, és örüljenek a kész „műnek”.

A témabeli, a megoldásra vonatkozó formai és technikai javaslatok egyes gyermekeknél okozhatnak gátlásokat, ha a gyermek úgy érzi, nem tud azoknak megfelelni. Ezért az önbizalom fejlesztésére, az önálló kifejezőképesség kialakítására nagy gondot fordítunk. (segítségnyújtás, buzdítás, dicséret) Ez alapozza meg majd a későbbiekben a kedvvel és örömmel végzett alkotó – alakító tevékenységet.

A 4-5 éves gyermekek már bevonhatók az ábrázoláshoz szükséges anyagok, eszközök előkészítésébe, kiosztásába.

Megjelenik a szándékos képalakítás, melyeket az élményeikhez kapcsolódó témajavaslatokkal, és azokhoz megfelelően illeszkedő technikával segítünk. Az egyes feladatok megoldásánál hagyjuk érvényesülni a gyermekek egyéni ötleteit, megoldásait is.

Próbálkozzanak az emlékezet és a közvetlen megfigyelés utáni ábrázolással. Rajzaikban megjelenik az ember és az egyszerűbb cselekmények ábrázolása.

Festés során megpróbálkoznak több szín használatával, és jártasságot szereznek a ceruza, kréta, zsírkréta, filctoll, papálcika és a különböző vastagságú ecsetek kezelésében.

Fantáziájuk, kézügyességük fejlődését segítik a fonalból, különböző tulajdonságú textilekből, termésekből, papírból létrehozott képek. Segítséggel már maguk elkészítik a játékuhoz szükséges, egyszerűbb kellékeket, és az alkalmi ajándéktárgyakat is.

Anyanyelvi fejlettségük, már alakuló esztétikai érzékük lehetővé teszi, hogy egy-két szóban kinyilvánítsák véleményüket a kész alkotásokról.

Az 5-6-7 évesek már jártasak a különböző ábrázolási technikákban.

Maguk készítik elő, illetve rakják el és gondoskodnak a szükséges eszközökről, anyagokról.

A képalkotás során a nagyobbaknak minél több lehetőséget adunk a közös munkára. (pl: ablakfestés, nagyméretű papíron kollektív kép készítése, meglátogatott baromfiudvar közös elkészítése, ...)

A saját élményeiken alapuló emlékezet és természet utáni ábrázolásnál a részletek kiemelésére, gazdagítására, a mozgalmasabb cselekményábrázolásra ösztönözzük őket.

Témáikban megjelennek már a kedvenc meseszereplők, mesejelenetek, különböző járművek, hozzájuk közel álló személyek, egyes ünnepek eseményábrázolásai. Az elképzelés utáni ábrázolásnál erőteljesebbé lehet tenni a képzelet szárnyalását (pl: Mi leszek, ha megnövök?, vagy a technika világából vett témák). Munkáikat változatos formákkal, színekkel, egyéni módon jelenítik meg.

Plasztikai munkáikban megjelennek az aprólékos térbeli, többablakos kompozíciók.

Bátran, tudatosan és együttesen használják a már megismert technikákat (lapítás, sodrás, hengerítés)

Ebben a korosztályban valamivel nagyobb hangsúlyt kap a kézimunka és a díszítőmunka.

Az ajándékkészítés, a játékok, bábok, játékkellékek elkészítése során az ábrázolás összes területeinek megismert technikai eljárásai önálló tervezésük alapján alkalmazhatják, miközben fejlődik kombináló variáló képességük.

A díszítőmunkáknál a fegyelmezettebb, egyenletesebb vonalvezetés, a rendelkezésre álló felület tudatosabb rendezése, az azon való tájékozódás kialakítása, (szélén, közepén, alá, mellé ...) az elemek szabályossága kap nagyobb hangsúlyt.

Nemcsak gyűjtik az alkotó munkához szükséges anyagokat, hanem megtervezői és aktív részesei is a környezetalakító, díszítő munkáknak.

Az építés során a nagyobb méretű elemekből gyakran állítanak össze térbeli építményeket, pl: búvóhelyet. Lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk számukra a több napon át tartó építést, játékot.

A szervezési formák gyakori változtatásával új szint, érdekességet viszünk az ábrázolási tevékenységekbe.

A gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztése az ábrázolás változatos eszközeivel

Az ábrázolási tevékenységek során használt számtalan technikai eljárás **a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel** való megismertetés sokoldalúan fejleszti a gyermekek személyiségét. Segít kialakítani a gyermekek esztétikai fogékonyságát, forma és színeképzését. Fejleszti az emlékezet, a természet – és az elképzelés utáni ábrázoló – és díszítőkézségüket.

Hozzájárul a gyermekek látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendeződéséhez, a kéz finom mozgásának tökéletesedéséhez.

Fejlődik megfigyelőképességük, képzeletük, szándékos emlékezetük. Ábrázolás közben különböző gondolkodási műveleteket végeznek: felidéznek, összehasonlítanak, általánosítanak. Megfigyelhető kitartásuk, türelmük, fantáziájuk gazdagsága. Kialakul az együttműködési képességük, bővül szókincsük.

A gyermekek felismerik, hogy az érzékelt valóságot, érzelmeiket és elképzeléseiket az ábrázolás eszközeinek segítségével kifejezhetik. Sikerélményeik következtében felébred az ábrázolás iránti szeretetük, önbizalmuk, erősödik a gondos feladatvégzésre irányuló akaratuk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ábrázolásuk részletes, egyéni, változatos színhasznátú.
- Ismereteik, élményeik, gondolataik kifejezésére bátran használják az ábrázolás eszközeit, legyen az közvetlen megfigyelés, emlékezet, vagy elképzelés után történő ábrázolás.
- Tudnak örülni saját, társaik, illetve a közösen elkészített alkotásoknak is.
- Jártasak a díszítő-, tervezőfeladatok megoldásában, tudnak papírból és más anyagokból vágni, hajtogatni, ragasztani.
- Gondozzák és védik az ábrázoláshoz szükséges eszközöket.

6. Mozgás

Célja:

A rendszeres **egészségfejlesztő testmozgással**, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó **mozgásos játékokkal és feladatokkal**, a pszichomotoros **készségek, képességek kialakítása, formálása és fejlesztése.**

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok megtervezése és szervezése a csoportszobában és a szabadban.
- Törekednie kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- Verbális fejlesztés, a szókincs bővítése, a testséma és az énkép kialakulása érdekében.
- Különböző szervezeti formák biztosítása, a mozgásigény kielégítése.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok a csoportszobában és a szabadban

3-4 évesek:

- járásgyakorlatok
- futásgyakorlatok
- ugrásgyakorlatok
- dobásgyakorlatok
- támasztógyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás)
- talajtorna (gurulás a test hossz tengelye körül)

4-5 évesek:

- járásgyakorlatok (lábboltozat erősítő)
- futásgyakorlatok akadályokon át, fel- lelépéssel, átbújással, tárgy-hordozással
- ugrásgyakorlatok
- dobásgyakorlatok (egykezes alsó- és felső, feldobás, elkapás)
- támasztógyakorlatok talajon és szereken is
- talajtorna (gurulóátfordulás, kézenállás előgyakorlatok)
- egyensúlyozó játékok (vonalon, vízszintes és rézsútós szereken)

5-6-7 évesek:

- gimnasztikai gyakorlatok kézi szerekkel
- futógyakorlatok (sorversenyek, versenyfutások, tempóváltásos futás)
- dobásgyakorlatok (alsó- és felsődobás, célba dobás, labdavezetés)
- támaszgyakorlatok (pl: talicskázás, pók,- rákjárás)
- talajgyakorlatok (kézenállás)
- egyensúlyozás eszközökön, fej-, kar-, és lábmozgásokkal összekötve

Az óvodáskor a **természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek** tanulásának, valamint a **mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza**, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, **a játékba**, azon belül a **szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket**, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az **irányított mozgástevékenységek**, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak **a kondicionális képességek** közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a **helyes testtartáshoz** szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az **óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.**

3-4 évesek kiemelt feladata a nagymozgások fejlesztése, mivel rájuk a nagy, lendületes, nem kellően koordinált mozgásforma a jellemző. A nagymozgások nem terhelik a gyermekek gerincét, erősítik a törzsizmokat, ezáltal a helyes testtartás kialakulását segítik. Ebben a korban tökéletesedik tovább a járás, finomodik a futás. Ők még nem képesek a gyors irányváltatásra, egymás gyors kikerülésére sem. Ezért fontos a menetirány megtanulása és betartása. A kicsik a futójátékokban szokják a társakkal való mozgást, a kikerülést. Majd eszközök, akadályok, egyszerűbb szabályok alkalmazásával kerül sor a közös játéokra. A házkerosó futójátékokkal pl: a tér átlátását, a helyzet felismerését, az irányváltást, a ki- és beugrásokat gyakoroltatjuk.

A 4-5 évesek mozgásfejlesztésében még mindig fontos szerepet kapnak a nagymozgások. Ezek kibővülnek ugrásokkal, (egy lábon, páros lábon) gurulóátfordulással, és pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal (felugrások, célba dobás és ugrás), egyensúlyérzék fejlesztő gyakorlatokkal. A 4-5 évesek másik kiemelt feladata a testséma fejlesztés, a test részeinek megismerése, feltérképezése. A különböző testrészek mozgatásával azok funkciói is rögződnek. A csukott szemmel történő feladatvégzés a helyes ismeretek meglétét jelenti, a belső „testtér” megjelenését segíti. Ebben a korban egyre bővül a tér érzékelése. A házkerosó játékoknál már az eltakart, hiányzó részeket oda tudják gondolni. Megismertetjük őket a fogó szerepével, melyben a sikerélményt mindig biztosítanunk kell. A fogójátékoknál már nem csak a fogót, hanem a menekülés útját is látják. Már nem csak menetirányban képesek menekülni.

Az 5-6-7 évesek legfontosabb feladata a térpercepció (irányok megtalálása, a saját test elhelyezése és mozgatása megadott irányba a térben), és a finommotorika fejlesztése. Fontos a kéz fogóizmainak erősítése. (eszközök fogása, tartása, támaszgyakorlatok végzése). Ennek érdekében minél többször használunk kéziszeret. Ebben a korban a nagymozgások már egyre koordináltabbak és precízebbek. (képesek a hirtelen fékezésre, irányváltatásra) A különböző alakzatok végigmozgása során fejlődik alakításuk. (vonalak, pontok gondolatban történő összekötése, bekerítése) A fogójátékokban már 2 fogót is választhatunk, ezáltal tágul az átlátandó terület, fejlődik a perifériás látásuk. A menetirányú futás is elhagyható, természetesen ügyelve a balesetek elkerülésére.

Fontos a feladatok bemutatása, hiszen így egyszerre van jelen a látható minta a hallható utasítással. A vizuális minta (azaz a lemásolható feladatok) mindig pontos, és mindenki számára jól látható legyen. A feladatok végzése közben állandó legyen a pozitív megerősítés, s szép mozdulatok dicsérete, a jó hangulat. A könnyedség és a játékosság maradjon a mozgás fő jellemzője.

Verbális fejlesztés, szókincs bővítése, a testséma és az énkép kialakulása érdekében

A verbális fejlesztés, azaz a beszéd észlelése és megértése minden korcsoportban fontos szerepet kap. A mozgás és mozgásos játékok során előforduló valamennyi új szó és kifejezés (nagyoknál alapvető szakszavak is) a szókincsüket bővíti. A gyermekeknél elsődleges cél a testséma kialakítása, a testrészek neveinek bevétele, a mozgásformák hétköznapi megnevezésének megismerése, a téri fogalmak megértése, lemozgása. A gyakorlatok leírásánál a téri arányokhoz, testrészekhez viszonyítva fogalmazunk. Az egyszerűbb szakszavak használatával is megpróbálkozhatunk. A testrésze koncentráció megfogalmazások mellé társítjuk a szakkifejezéseket. Az irányok tanulásánál a tér tárgyait is segítségül lehet hívni. (pl: törzsfordítás az ajtó felé, balra!) Az utasítások adásánál ügyelnünk kell a megfelelő hangsúlyozásra, tagolásra. Fontos a lényegre törő, rövid utasításadás. A kisebbek elsősorban másolják a látott óvónői mintát, vagy társaikat. Ha a mozdulatok és irányok neveit azok végzése közben többször ismétljük, szinte észrevétlenül jegyzi meg a gyermekek. Így együtt vésődnek be a leghatékonyabban tudatukba.

A testrészek megismerése elengedhetetlenül fontos a testséma és az „énkép” kialakulásához.

A testrészek mozgatása, megérintése és megnevezése közben szerzett tapasztalatok felhasználásával alakul ki és tökéletesedik a gyermekekben a „testtérkép”.

Különböző szervezeti formák biztosítása, a mozgásigény kielégítése

Irányított mozgásos játékokat kétféleképpen szervezünk a gyermekek számára:

- naponta néhány perces mozgástevékenység minden korosztálynak
- hetente 1 alkalommal különböző időkerettel (15-20 perc) mindhárom korcsoportnak

A mindennapos mozgás során figyelembe vesszük az **egyéni szükségleteket és képességeket**. Színesítésül szervezhetünk zenés mozgásos percek (akár hetente is), melyben az utánzásokon alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből állítjuk össze. Az irányított mozgásos játékok arra adnak lehetőséget, hogy különböző mozgásformákat ismerjenek meg a gyermekek, s ezzel felkeltsük érdeklődésüket a kipróbálásuk iránt. Ezek zavartalan gyakorlására a szabadidős tevékenység alatt nyílik lehetőség. Ezért fokozatosan átrendezzük és bővítjük az udvari játékokat. Igyekszünk sok mozgáslehetőséget biztosítani csúszásra, mászásra, függésre, lengésre, ritmikus mozdulatok végzésére, egyensúlymegtalálásra.

A játékokon engedjük őket bátorságuk szerint kísérletezni, hiszen így megtanulják azt is, hogyan vigyázzanak magukra, hogyan essenek el, hogyan kapaszkodjanak. Sétáink során többször felkeressük a sportpályát, ahova köteleket, labdákat vihetünk magunkkal, és a Kastélyparkot is, ahol sík és dombos, füves és poros terep, napos és árnyékos rész is található.

A közeli mezők felé vezető úton futógyakorlatok is végezhetők (irány- és tempóváltás, szabályjátékok).

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek mozogni, a mozgásos játékokban szívesen és kitartóan vesznek részt.
- Kialakul összerendezett, fegyelmezett mozgásuk, a társra figyelés képessége.
- Tudnak ütemtartásosan járni, járásgyakorlatokat és gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Nagymozgásuk, egyensúlyérzékelésük, finommozgásuk harmonikus.
- A sorversenyekben és ügyességi játékokban betartják a szabályokat, tudnak összetartóan játszani. El tudják viselni, ha a másik csapat győz.
- Szeretnek futni, szívesen játszanak fogó- és futójátékokat. (versenyfutás)
- A mozgásos játékok során rendeltetésüknek megfelelően használják a kéziszerket, udvari játékokat. Szívesen labdázna (dobás, labdavezetés, célbadobás)
- Igyekeznek az utasításokat és a szabályokat betartani, a balesetveszélyes helyzeteket elkerülni, egymásnak segíteni.

7. Munka jellegű tevékenységek

Célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A munka jellegű tevékenységekkel a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése és a közösségi érzés erősítése, **cselekvő tapasztalással**.
- A különböző munka jellegű tevékenységek megtervezése.
- A tevékenységek feltételeinek biztosítása.

A munka jellegű tevékenységekkel a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése és a közösségi érzés erősítése, cselekvő tapasztalással

A gyermekek a munkát éppúgy, mint a játékot, könnyedén, örömmel végzik. Mindennapi munkálkodásuk közben ismerkednek környezetükkel. Az őket körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb információk birtokába jutnak. Munka végzése közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek, begyakorlódhatnak és pontosabbá válnak különböző munkakészségek. Az eszközök célszerű használatán kívül kialakulnak a munkavégzés, a munkaszervezés képességének alapjai is, fejlődik kitartásuk, önállóságuk, felelősségérzetük, kötelességtudatuk és önértékelésük. Erősödik kezdeményező- és együttműködési képességük. Természetes módon alakul szociális magatartásuk. Társas kapcsolataik színesebbé, bensőségebbé válnak.

A gyermek munka jellegű tevékenysége a **saját és mások elismerésére nevelés egyik formája**. A gyermeki munkát **konkréten, reálisan** értékeljük, hogy a gyermeknek **saját magához mérten fejlesztő** hatású legyen.

A különböző munka jellegű tevékenységek megtervezése

A játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató munka- és munka jellegű tevékenységek magukba foglalják a saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálást, az önként vállalt naposi munkát, az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos alkalomszerű munkákat, a növénygondozást.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, mely tartalmazza a testápolást, öltözködést, étkezést és környezetgondozást.

A legkisebbek segítségünkkel ismerkednek az egyes használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok helyes sorrendjével.

Megtanítjuk őket arra, hogy kis segítséggel kezüket, arcukat szappannal megmossák, a szappant használat után a helyére rakják. Saját törölközőjükbe szárazra törölik kezüket.

Segítséggel használják a körömkefét és a fésűt is. Étkezéskor az edényekkel, evőeszközökkel önállóan szolgálják ki magukat. A kanalat, villát és a szalvétát megfelelően használják. Segítséggel vetkőznek, illetve öltöznek, de cipőjüket önállóan cserélik, és próbálkoznak egyszerű kötéssel. Megismertetjük őket a környezetükben lévő tárgyak helyével, s arra szoktatjuk őket, hogy szükség esetén a berendezési tárgyakat bátran rendezzék át, majd tegyék vissza eredeti állapotába. Bevonjuk őket az alkalomszerűen végzett munkába, melyeknek egy része időről-időre szabályosan ismétlődik, másik része esetleges. Ilyen munkák pl: a játékok elrakása, tisztítása, a terem díszítésében való segítségnyújtás.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy a kert munkák során megfigyelhessék a veteményezést, a növények gondozását. Segítkezhetnek ősszel a falevelek összegyűjtésében, elszállításában, télen a madáretetésben, tavasszal a rügyeztetés, csiráztatás, palántázás előkészítésében.

A nagyobbaknál arra törekszünk, hogy az önkiszolgálás mozzanatai készségi gyakorlás útján megszilárduljanak, s kialakuljanak az önálló munkavégzés szokásai.

Önállóan tisztálkodjanak, segítség és felszólítás nélkül mosnak kezet WC használat után, étkezés előtt, kezüket szennyező tevékenység után. Önállóan használják a körömkéft, a fésűt és a zsebkendőt. Kis segítséggel öltöznek, próbálkoznak a gombolással. Megtanulják a cipőfűzőjüket befűzni és megkötni.

Étkezéskor önállóan szednek maguknak és megfelelően használják a kanalat, villát.

Étkezés közben ügyelnek az asztal és a környezet rendjére.

Fokozatosan bevezetjük a naposi rendszert. Minden csoportban önállóan alakítjuk ki a kiválasztás rendszerét. A naposokkal megismertetjük, hogy milyen feladataik lesznek. (pl: leterítik az asztalterítőt, szétosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, segíthetnek az ételek kiosztásában)

Az alkalmasszerűen ismétlődő tevékenységek bővülnek. Feladatuk, környezetük rendjének biztosítása, a csoportszoba átrendezése. Segítkeznek a sepregetésben, ágyazásban, udvari játékok elrakásában. Részt vesznek az ajándékkészítésben, a jeles napok előkészületeiben.

A gyermekek folyamatosan közreműködnek az élősarok növényeinek gondozásában.

Ősszel segítenek a levéltakarításban, télen etetik a madarakat. Tavasszal részt vehetnek magvak ültetésében, növények gondozásában.

A legnagyobbak az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el. A mosdóbeli tevékenységeket önállóan végzik. Vigyáznak a mosdó és a WC rendjére. Bevezetjük a fogmosást (ebéd után). Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket helyre teszik. Ha fáznak vagy melegük van, önállóan öltöznek vagy vetkőznek. Az étkezéssel kapcsolatos önkiszolgálás azonos az előző korcsoporttal, de bővül az evőeszköz. Megtanulják helyesen használni a kést.

A naposi munka megszervezése is hasonló az előzőekhez, de már nagyobb önállósággal, felelősséggel látják el feladatukat. Tennivalóikat fokozatosan bővítjük: letörlik az asztalokat, étkezés után összeseprik a morzsát. Közreműködnek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában, összeszedésében. Az alkalmasszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végzik. Részt vesznek a játékszerek tisztításában, javításában. Társaikkal együtt időközönként nagytakarítást végeznek. Sütés nélküli édességeket, vitaminsalátákat készítenek. Rendszeresen segítenek a kicsiknek, ünnepekre ajándékot, meglepetést készítenek. Folyamatosan gondozzák az élősarok növényeit. Önállóan ültethetnek, s gondozhatják saját veteményüket. Leszedhetik a termést is. Ősszel közreműködnek a falevelek eltakarításában, a járdák tisztításában. Télen részt vesznek a hó eltakarításában, az utak tisztításában.

A tevékenységek feltételeinek biztosítása

A munkatevékenységekhez megfelelő méretű eszközöket biztosítunk. Elegendő időt adunk a munka elvégzésére úgy, hogy közben ne kelljen egymásra várniuk. Ha a tevékenység megköveteli, biztosítjuk a több napon át való végzést is. Megfelelő helyet teremtünk, ahol adott feladat kényelmesen, másokat nem akadályozva, a balesetveszély elkerülésével elvégezhető. Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, és gyakoroltatjuk.

A munka mennyiségét fokozatosan növeljük.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.
- Örömmel segítenek egymásnak, s a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést, ajándékot készíteni.
- Természetessé válik számukra a saját személyükkel kapcsolatos, és a közösségért végzett munka.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a **teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja**. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg**.

Cél:

- **Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése**, a környezetből és az óvodai élet során megszerzett ismereteik és tudásuk fejlesztése.
- Viselkedésük erősítése, képességeik fejlesztése az életkornak, egyéni adottságoknak megfelelően.
- Ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül.
- A tudás és tanulás iránti vágy felkeltése.

Feladatok:

- megismerési funkciók fejlesztése,
- anyanyelvi és kifejezőképesség fejlesztése
- gondolkodási folyamat fejlesztése a készségek és képességek fejlesztésével.
- fejlessze a gyerekekben a tanulás elemeit

Az óvodapedagógus feladata:

- **A tanulást támogató környezet megteremtése során a gyerekek előzetes tapasztalataira, ismereteire építés**
- A cselekvéses tanulás és a kezdeményezett tevékenységi formák megjelenésének biztosítása a mindennapok során.
- Értelmi képességek fejlesztése: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Biztosítani a tanulási folyamat objektív és szubjektív feltételeit.
- Lehetővé tenni a gyermekek egyéni szükségletei, adottságai, képességei kibontakoztatásának lehetőségeit- differenciálás
- **A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakoztatását.**
- A gyermekek számára olyan lehetőségeket kínálni, melyek során környezetükre rácsodálkozva, kutatva, kísérletezve, tapasztalatokat gyűjtve jutnak ismeretekhez. Ezen tapasztalatok révén módjuk van önismeretre, önértékelésre, teljesítőképességük megismerésére.

Az óvodavezető feladata:

- támogatja az óvodapedagógusokat az egyéni tanulási utakat célzó nevelés kialakításában
- támogatja a pedagógusokat pedagógiai módszereik megújulásában (továbbképzések)
- az intézmény lehetőségeihez mérten igyekszik a pedagógusok számára szakkönyvek elérését, beszerzését
- az óvodai környezet kialakításánál vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a **cselekvéses tanulás**;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, **felfedezés**;
- a gyakorlati problémamegoldás és feladatmegoldás;
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

Utánzásos, minta- és modellkövetéssel sajátítják el a gyerekek a foglalkozások normáit, az eszközök használatát, az egymás iránti viszonyokra vonatkozó szabályokat, szokásokat.

Ezért fontosnak tartjuk a helyes megnyilvánulásaik megerősítését és a cselekvéses, nonverbális és verbális megnyilatkozásaikkal pozitív példa adását.

Játék- és szabadidőben sokszínű tevékenységek biztosításával módot nyújtunk a spontán tapasztalatszerzésre. Az így szerzett ismereteket figyelemmel kísérjük, foglalkozásainkon építünk rájuk. A játékos feladatmegoldások fokozzák a gyerek érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodását. A játékos, csoportosan történő feladatok, problémák közös megoldása segíti a gyereket társa megértésében, a jelenségek, dolgok közötti viszonyok gyakorlati felismerésében, gyakorlati megközelítésében.

Szabad teret engedünk a gyerekek próbálkozásainak, fejlesztjük önállóságukat, **kreativitásukat**, hogy képesek legyenek a felfedező tanulásra, gyakorlati probléma- és feladatmegoldásra az óvodai élet minden területén.

A gyerekek kérdéseire épülő ismeretszerzését kíváncsiságuk kielégítésével, verbális aktivitásuk, kedvük fokozásával segítjük elő. Hiányos tapasztalataikat pótoljuk, a meglévőket gazdagítjuk, az emlékezetüket fejlesztjük a kérdezési kedvük kibontakoztatásának érdekében. A gyerek ismeretei, tapasztalatai közvetlen /társadalmi és természeti/ környezetéből származnak. Feladatunk olyan tanulási, illetve játékhelyzetek teremtése, amelyek magában foglalják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat, amelyek ebben az életkorban kívánatosak, melynek során fejlődik beszédük, szókincsük gyarapodik.

Az óvodapedagógus által irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések séták, kirándulások alkalmával és a szervezett komplex foglalkozások keretében valósulnak meg.

A tanulási tevékenységeket kötött, vagy kötetlen formában tervezzük meg a gyermek igényéhez, egyéniségéhez, teherbírásához, képességeihez igazodva. A nevelés egészén belül egyénenként, osztott és részben osztott csoportokban, kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában egyaránt megvalósítható.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek **kötött vagy kötetlen szervezeti formában** történnek. **Kötött formában: csak a mozgás.** A foglalkozásokon differenciált feladatok adásával igyekszünk megoldani az eltérő képességű gyerekek egyidejű foglalkoztatását.

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. A tanulás alapja az óvónő és a gyerek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége. Biztosítanunk kell a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretszerző hatásának érvényesülését.

A tanulásirányítás a gyermek folyamatos megfigyelésére épül.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Él benne az iskola és a tanulás utáni vágy.
- Nyitott, érdeklődő környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rá kerül a sor.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelemre képes, időtartama életkorának megfelelő. Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
- Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.

9. Egészségfejlesztési terv

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életén át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a **gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg.** Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a **legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra,** hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza, az egészséget választó képességét kifejlessze. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az **egészséges életvitel iránti igény** kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészségnevelés így válik az óvoda megalapozó jellegű, immanens feladatává.

"Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya."

A definíció szerint az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- a testi egészség (gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés),
- a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása),
- a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet, segítség stb.)
- az egészségvédő képesség fejlesztése.
- a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása,
- az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók viselkedésének szabályozása,
- a szülők otthoni egészségnevelő feladatai (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedélyes nevelési módszer)
- az iskola-egészségügyi szolgálattal való együttműködés

Ebben az egészség-fogalomban az **esélyegyenlőség** is kifejezésre jut. Ismert, hogy egyes társadalmi csoportoknak kevesebb lehetőségük van életmódjuk megválasztására, kisebb arányban vesznek igénybe egészség-ügyi vagy közoktatási-közművelődési szolgáltatásokat, a munkanélküliség következtében beszűkült életlehetőségeik adódnak, egészségtelen lakáskörülmények között élnek stb. A szegényebb, kulturálisan elmaradt társadalmi csoportoknak nem igen marad más választásuk, mint az **adott szociális állapotuk** minimális szinten tartása. Tovább fokozza kedvezőtlen helyzetüket a problémák halmozódása, egymásra hatása, összegződése, fokozódása. Gondoljunk a szegénység mellé szegődött krónikus betegségek megjelenésére, a gyermekek nevelési költségének magas szintjére, a családba befurakodó káros szenvedélyre és mindezek összegzett hatására. Mindezekre gondolva **az óvodai egészségnevelés programját, a szülőkkel való bánásmódot, a táplálkozási ajánlásokat, az otthoni életmódra vonatkozó tanácsokat az óvodásgyermek családjának egészségi esélyeihez kell szabni.** Az egészségi szükségleteket és lehetőségeket a nevelési tanácsadásaink során tüzetesen kell mérlegelnünk, megtalálva a legjobb lehetőséget arra, hogy a szülőket képessé tegyük az egészségesebb életmód követésére.

Az egészségnevelés tartalmi kérdései

Az **Óvodai nevelés országos alapprogramja** szerint "az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése". A kisgyermek alapvető szükségleteit a program három körben jelöli ki:

- (1) az egészséges életmód alakításában (szomatikus nevelés),
- (2) az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításában (pszichikus fejlesztés) és
- (3) a szocializáció megvalósításában és az érzelmi nevelésben (pszichoszociális fejlesztés).

A látszólag elhatárolt területek a valóságban egységet alkotnak, egymástól elválaszthatatlan tulajdonságokat és tevékenységeket takarnak. A holisztikus egészség-szemléletünk és óvodapedagógiai gyakorlatunk azt bizonyítja, hogy az értelmi fejlesztés és a szociális kapcsolattartás fejlesztése ugyancsak egészségvédő.

Az egészséges életvitel igénye

- Az Alapprogram kiemelt jelentőségűnek tekinti a **gyermek testi gondozását, testi szükségleteinek kielégítését és a testi épség védelmét**. A gyermek higiénés nevelése, az alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatás (gyakorlását, ellenőrzését, folyamatos korrekcióját) alapvető óvodapedagógusi feladat. Magába foglalja a tisztálkodás, az anális toalett, a székelés és vizezés regulációja, a kulturált étkezés, a környezeti higiénia és rend, a balesetmentes viselkedés (a szűrő-vágó eszközök használata), a ruházat tisztántartása megtanítását.
- Az óvodai élet minden fázisában kiemelt jelentőségű a kisgyermek **mozgásigényének kielégítése**, harmonikus, összerendezett mozgásainak kifejllesztése. Ebben a követelményben a gyermek **testi képességeinek fejlesztése**, a tudatos, célszerű összerendezett cselekvés **fejlődésének elősegítése** mind az **alapvető** mozgásfunkciókban, (a járásban, sietésben, futásban, lépcsőn járásban), mind pedig az emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlen **humán** mozgáskultúrában. (játékban, feladatteljesítésben, együttes tevékenységben, segítésben, baleset-megelőzésben, fertőzést megelőző magatartásban).
- Az egészségmegőrzés és az egészségfejlesztés a gyermek viselkedésében mutatkozik meg és a **magatartására épül**. A program ezért nevezi meg külön is az **egészséges életmód alakításának pedagógiai követelményét**.

Az egészséges életmód

***Életmód:** az emberek azon tevékenységi, maga-tartási rendszerét értjük, amelyet több-kevesebb tudatossággal életük formálására, különböző szintű szükségleteik kielégítésére szerveznek.*

Ezt véve figyelembe az óvodai nevelés során az **egészséges életmód alakítása** azt jelenti, hogy kialakul a kisgyermek **igénye** a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére, egy adott élethelyzetben az egészségesebb megoldás választására, a másokon való segítségre. Mindez az egészség megvédésére történő beállítódást (attitűdöt), az egészség megvédésére vonatkozó érdeklődést, véleményt, szándékot, "érzékenységet" jelen.

Az egészséges életmód alakításának **feltétele** az egészséges környezet biztosítása. A higiénét, a baleset megelőzését, kulturált étkezést, zavartalan játékot, szabad levegőn való tartózkodási lehetőséget biztosító **tárgyi környezet** (óvodai épület, felszerelés, csoportszoba, játékszerek, munkaeszközök stb.) **nem önmagában képezi az óvodásgyermek környezetét**. Igen jelentős (talán a tárgyi környezetnél is jelentősebb) környezeti tényezőt alkotnak **a gyermekeket körülvevő személyek** (kortárs gyermekek és felnőttek), azaz **a szociális környezet**. Ennek szeretetteljes, harmonikus légköre, pajtási-baráti hangulata rányomja a bélyegét a gyermek személyiségfejlődésére.

Speciális gondozási, prevenció és korrekciós testi nevelési feladatokról *is szól az alap-program*. E feladatok között olyan esetekre kell gondolnunk, amelyek az óvodásgyermek együttélésében, közös nevelésében gondot okozhatnak, így az érzékszervi fogyatékos (nagyothalló, gyengén látó), a mozgásszervi fogyatékos, a veleszületett (kongenitális) betegségben, rendellenességben szenvedő, vagy értelmi (érzelmi) fogyatékos kisgyermek speciális gondozása. Ilyen esetekben az óvónő **szakértők** bevonásával végezheti csak el eredményesen az egészséges életmódra nevelés pedagógiai feladatait.

Az értelmi fejlesztés igénye

A gyermeknek egyre több ismeretet kell megszereznie és rendszereznie szervezetének működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről (pl. kórokozó, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás és pihenés, az érzékszervek higiéniája és védelme stb.).

Az óvoda az egészségfejlesztő ismereteknek csupán egy részét közvetíti. A gyermek már előzetesen jelentős mennyiségű egészségvédő ismeretet hoz magával a családjából, amit az óvoda vagy megerősít vagy gátol, leépít. Ezekhez az ismeretekhez kapcsolódnak azok az egészség-védő, egészségfejlesztő ismeretek, amelyeket a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez mérten **az óvodában szerez meg**, illetve rendszerez (ilyen pl. a szív munkáját bemutató foglalkozás, a szívverés megfigyelése, a légzés szaporasága). Az egészség-védelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed az óvodai foglalkozások mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játékra, a "kísérletezésekre", megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra.

A szocializáció elősegítése

Az egészségnevelés fő területe az óvodai közösségben megvalósuló **szocializáció elősegítése és a szociális érzékenység fejlődése-fejlesztése**.

Az óvoda a gyermek viselkedésének második legfőbb **mintaadó** közössége (az első: a család). Ebben a közösségben az óvónő és más felnőtt személyek magatartása elsajátítandó **mintául szerepel, azaz modell-értékű**. A gyermek-gyermek, valamint a felnőtt-gyermek kapcsolat érzelmi töltése, társkapcsolati igénye, biztonság-nyújtása biztosítja az együttérzés, az önzetlenség, a segítség, az önfegyelem kialakulását.

Az óvodai szocializáció közvetlenül kapcsolódik a családi szocializációhoz, az óvodának "csak" kiegészítő szerepe van a családi szocializáció mellett.

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A családi és óvodai nevelés, valamint a belső érés eredményeként az egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére, **6-7 éves korra** eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget a **rugalmas beiskolázáshoz**. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az **óvodásból iskolássá érik**.

Az iskoláskorban már nem a játék, hanem a tanulás a legfőbb tevékenységforma. Ehhez megfelelő értelmi képességekkel és alkalmazkodási készséggel kell rendelkezniük a gyermekeknek. Ahhoz, hogy az iskolai munka eredményes legyen, az egész személyiség iskolaérettségére, megfelelő fejlettségre van szükség. Erre csak akkor képes, ha testi, lelki és szociális szempontból is megfelelően érett.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség.

A testi érettség jellemzői:

- Eljut az első alakváltozáshoz. Eléri az általánosan elvárható testi fejlettségi szintet (kb. testmagasság 110 cm, súly 20 kg, mellkas térfogata 55 cm) Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- A friss levegőn való mozgás hatására bizonyos fokú edzettséggel rendelkezik, mely elősegíti a tartási rendellenességek megelőzését (pl.: gerincferdülés, lúdtalp, bokasüllyedés).
- Az érzékszervek megfelelően működnek. (szem, fül) Az óvodai szűrés során felmerülő problémák orvoslása megkezdődik (pl.: látáshiba, halláshiba).
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelki érettség jellemzői:

- nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre
- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik
- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; különböző mondatfajtákat alkot; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről (tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit)
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;

- elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- képes a mind nagyobb önállóságra öltözésben, étkezésben, tisztálkodásban, a feladatok elvégzésében.

A szociális érettség jellemzői:

- készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, az alkalmazkodásra
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- kialakul feladattudata, kötelességtudata, s bizonyos fokú monotonia tűrése.
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének megfelelő fejlettsége az eredményes tanulás feltétele.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek** esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett **pedagógiai munka** mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

VII. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Az ünnepek egész életünket átszövik, mindennapjainkat formálják, keretet adnak cselekedeteinknek. Családias hangulatban, hosszasan készülünk rájuk.

Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, a gyermekek és a felnőttek ünneplő ruhája, a meglepetések, az ajándék.

A jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó várakozás csúcspontja maga az ünnepi együttlét.

Az ünnep közös örömét a későbbiekben újra és újra felidézzük.

1. Márton-nap (november 11.)

Az óvoda hagyományos ünnepei a Márton-napi lampionos felvonulással kezdődnek. A csoportokban libás énekekkel, mondókákkal, mesékkel ismertetjük meg a gyermekeket.

Az új kiscsoportosokat megajándékozunk az óvónők által készített lampionokkal.

A hozzátartozók, érdeklődők kíséretében az óvodából indulva, énekelve, mondókázva vonulunk a templomba.

A hitoktató vagy az atya előadásában meghallgatjuk Szent Márton legendáját.

Az óvodába visszatérve megvendégeljük a résztvevőket.

2. Mikulás-ünnep

Csengős szánon vagy lovas kocsin érkezik a Mikulás.

A gyermekek izgatottan várják. Rövid versekkel és énekkel kedveskedünk neki. Ajándékozás után búcsút veszünk tőle.

3. Karácsony

Készülődésünk az adventi időszzakkal kezdődik. Csoportonként van adventi koszorúnk és naptárunk, melynek jelentéséről elbeszélgetünk a gyermekekkel. A csoportszoba feldíszítése a gyermekekkel közösen történik, az ő munkáikkal.

A gyermekek szüleiknek, az óvónők a gyermekeknek készítenek apró ajándékokat. Az óvodai karácsony – a szülők kérésére – néhány nappal megelőzi az otthoni ünnepet. A fát az óvoda dolgozói és a szülő munkaközösség képviselői díszítik fel előző este, mely meglepetés lesz a gyermekeknek.

A csoportok közös éneklése, verselése, és az óvónők által közösen előadott dalok emelik az ünnep hangulatát.

4. Farsang

Tréfás mondókákat, verseket, dalokat tanulunk. Egyszerű technikákkal készült munkákkal, farsangi álarcokkal díszítjük környezetünket. Az eddigi hagyományokat folytatva húshagyó kedden délelőtt zenés, táncos mulatságot tartunk, melyre a gyermekek tetszés szerint jelmezbe öltözhetnek. Az ebéd fogásai között szerepel a farsang jellegzetes finomsága, a farsangi fánk.

5. Március 15.

A gyermekek történeteket, meséket, verseket, énekeket hallgatnak a magyar huszárokról, csatákról. Katonásdit, menetelős játékokat játszunk, melyekhez eszközöket készítünk. (zászló, kokárda, csákó, párta, kard)

A megemlékezés napján ünneplőbe öltözünk, s az óvoda együtt ünnepel.

6. Húsvét

Felelevenítjük a helyi népszokásokat: tavaszi nagytakarítás, ajándékkészítés, tojásfestés, locsolóvers tanítása a fiúkkal. Míg a „nyuszi” elhelyezi a meglepetés ajándékokat az udvaron, addig a várakozás idejét kitöltve rövid sétát teszünk az utcában.

7. Május 1.

Megőrizve a népi hagyományt, az óvoda udvarán a kisfiúk bevonásával májusfát díszítünk. A feldíszített fát körbeálljuk és tavaszi dalokkal „köszöntjük”.

8. Anyák napja

A szülőktől érkezett visszajelzések alapján az édesanyák és nagymamák felköszöntése az óvodában történik. Május első vasárnapját megelőző péntek délelőtt az ismerős környezetben csoportonkénti időeltolódással ünneplünk. Erre az alkalomra csokorba kötjük a tanult tavaszi dalainkat, verseinket. A felköszöntés végén a gyermekek átnyújtják a saját kezűleg, nagy gonddal elkészített ajándékaikat, egy szál virág kíséretében. A nyílt nappal egybekötött délelőttön lehetőséget biztosítunk a csoport életébe való bepillantásra, az anyukákkal, nagymamákkal való közös játéokra.

9. Búcsú az óvodától

Ízelítőt adunk a megismert versekből, dalokból, a legkedvesebb dalos játékokból a szülők és az óvodatársak előtt. Az ünnepség végén a középsősök elbúcsúztatják az iskolába menőket.

10. Gyermeknap

Szülők által kísért közös kirándulást szervezünk évente más-más helyszínre, vagy játékos sportvetélkedőt szervezünk a sportpályán. Apró ajándékkal is kedveskedünk óvodásainknak.

11. Születésnap

Megünnepelése csoportszinten történik, lehetőség szerint az adott napon. Jelképes tortánkon gyertyát gyújtunk és énekelünk, verselünk az ünnepeltnek. Évente más-más ajándékkal lepjük meg őket. Az ünnepelt otthonról hozott finomsággal vendégeli meg társait, majd zenehallgatással, tánccal folytatódik a köszöntő.

VIII. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEINK

A gyermekvédelem az óvodai nevelőmunka szerves része, és minden gyermekre megkülönböztetés nélkül érvényes gondoskodást jelent. Ez a tevékenység elsődlegesen pedagógiai jellegű. Az általános vagy preventív gyermekvédelem már a terhes anyák védelmével kezdődik, a gyermek megszületése után pedig egészségügyi gondozással folytatódik. Ezt követik a nevelési intézmények, amelyeknek feladata, hogy pedagógiai eszközökkel segítség elő a gyermek személyiségének harmonikus fejlődését, valamint, hogy az azt gátló, zavaró körülményeket kiküszöböljék, ellensúlyozzák.

A gyermekvédelmi tevékenység egymásra épülő intézményekben folyik. Az óvoda az általános gyermekvédelem szempontjából is igen jelentős része, tényezője az intézmények rendszerében.

Gyermekvédelmi munkánk célja:

A gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények

- feltárása
- megelőzése
- megszüntetése.

A gyermek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős. Nevelőmunkánkat, gyermekvédelmi tevékenységünket egységes pedagógiai szemlélet alapján végezzük. Ennek fontos feltétele az alapfogalmak egységes értelmezése:

Hátrányos helyzetűek azok a gyermekek, akiket különböző környezeti tényezők gátolnak, illetve nem segítenek adottságaik kibontakozásában, képességeik s így közvetve személyiségük fejlesztésében. A hátrányos helyzetű gyermekek fejleszthetők. Törekszünk a nemkívánatos személyiségjegyek megváltoztatására, a kívánatosak erősítésére.

Nehezen nevelhető vagy szociálisan inadaptált a beilleszkedni nem tudó, alkalmazkodni képtelen gyermek, akinek magatartása eltér a nem kívánható helyes magatartástól.

Veszélyeztetett az a gyermek, akinek zavartalan személyiségfejlődése nincs biztosítva, fejlődésében megáll, visszaesik, vagy személyisége helytelen irányba fejlődik.

Általános gyermekvédelmi feladataink

- a veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása-óvodavezetői feladat
- védő-óvó intézkedések megtétele, ezek hatásainak ellenőrzése
- javaslattétel rendszeres vagy egyszeri segélyre
- törődés a sokgyermekes családokkal
- környezettanulmány készítése
- a fenntartó elvárásának eleget téve vállaljuk a különleges gondozást igénylő gyermekek óvodai ellátását
- kapcsolattartás a veszélyeztetett családokkal
- a nehezen nevelhető gyermekek viselkedési okainak feltárása
- gyermekbalesetek megelőzése, a balesetveszély megszüntetése
- a szülők meggyőzése az óvodai beíratás fontosságáról
- a szülők figyelmének felhívása a rendszeres óvodalátogatásra
- pedagógiai tanácsadás
- kapcsolattartás a Nevelési Tanácsadóval
- kapcsolattartás a körzeti orvossal, védőnővel, iskolával

- Az óvónők gyermekvédelmi tevékenységei

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. Minden gyermeket óvni kell a személyiségfejlődését károsító hatásoktól, a fejlődés kisebb akadályait is folyamatosan el kell hárítani.

A gyermekvédelmi munkában a megelőzés (prevenció) az elsődleges feladatunk, amely a gyermek személyiségének és életkörülményeinek sokoldalú megismerésén alapul. A gyermek személyiségének megismerésében fontos a család megismerése, az a közeg, amelyben nevelkedik. Ez az ismerkedés egyaránt hasznos a gyermek, a nevelő és a szülő számára. Feltárul előttünk az a háttér, amelyben nevelkedik, ahol a különböző hatások érik. Választ kapunk arra, hogy hol a gyermek helye a családban. Ebben a kapcsolatban alkalom nyílik, hogy megismerjük a szülőket, a család életritmusát, gondolkodásmódjukat, véleményüket a társadalomról, ítéletalkotásukat egyes jelenségekről, s mindarról, ami a gyermek fejlődése szempontjából fontos lehet.

Ezeknek a látogatásoknak minden esetben az a céljuk, hogy megnyerjük számunkra a szülőt, akitől elsajátította a viselkedés normáit, akit modellnek látott és lát születésétől kezdve.

A szülők megnyerése nagyon lényeges az óvodai nevelés folyamatában, hiszen a velük való jó kapcsolat kialakítása a biztosíték arra, hogy az együttnevelés, az együttgondolkodás a gyermek további személyiségfejlődését pozitívan fogja befolyásolni. A gyermek személyiségfejlődésénél a legalapvetőbb probléma, hogy a gyermekek nem tudnak igazán felszabadultan játszani. Nincs honnan ellesni az igazi játékot, a gondtalan örömet, a játék adta felszabadult érzést. Ijesztő teljesítménymotiválásban élünk. Gyors cselekvés, gyors teljesítmény és még gyorsabb az eredmény elvárása. Ebben a légkörben nő fel a gyermek. Nincs idő a gyermekre a családban. Főleg nincs idő a vele való játszásra, ami éltető eleme volna az óvodáskor időszakában. Nagyok a velük szembeni elvárások is. A szülők éreztessék gyermekükkel, hogy a jó teljesítményben, de a kudarcban is mindig mellettük állnak. A szeretetben felnevelt gyermekek a legkiegyensúlyozottabbak, az ennek hiányában nevelkedők sokat „szenvednek”, közöttük egyre több a lelki sérült, akik a közösségbe kerülve fokozott egyéni törődést igényelnek. Igen sokat tehetünk a fejlődésben elmaradt gyermekekért azzal, hogy felkutatjuk, feltárjuk a problematikusság okait és a lehetőségek szabta határokon belül mindent megteszünk helyzetük rendezésére, lemaradásuk tervszerű felszámolására.

E feladathoz a szülővel való együttműködésen kívül lehetőségünk a gyermekkel való differenciált foglalkozás és az egyéni bánásmód.

Az egyéni bánásmód alkalmazásával megkövetelt viselkedési szabályok az óvodai napirend egészére vonatkoznak: a játékidőre, a kötetlen időben tartott egyéni foglalkozásokra és a munkatevékenységek idejére egyaránt. Szükség van a sikerek hangsúlyozására, a bátorításra, szeretetünk állandó kimutatására. Fontos a tudatosság, következetesség és érzelmi telítettség.

Az általunk kimondottak és viselkedésünk összhangban kell, hogy legyen. Az egyéni bánásmód jó adag pedagógiai optimizmust, kitartást és türelmet igényel. Személyiségünk tekintetében az egyik legfontosabb az empátiakészség. Ez a képesség minden nevelési problémában felhasználható.

A gyermek személyiségének harmonikus fejlődésében fontos szerepe van az óvoda egész közösségének, egymáshoz fűződő kapcsolatának, a baráti hangnemnek, egymás segítségének.

Hosszú távú célunk, hogy a teljes családban és szeretetben nevelkedő gyermekek mellett, a különleges gondozást igénylő gyermekek is ugyanolyan harmonikus fejlődésben részesüljenek óvodánkban.

IX. ÓVODÁNK PEDAGÓGIAI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI TERVVÁZLATA, MÉRÉSI TERV MUNKAFOLYAMATÁNAK MEGHATÁROZÁSA

Ellenőrzési tervvázlat

1. Ellenőrzési lap készítése az
 - ellenőrzés témájának
 - ellenőrzés korcsoportnak
 - ellenőrzést végző személynek illetve
 - ellenőrzött személyek megjelölésével

Készíti: óvodavezető

2. Ellenőrzési terv a
 - téma
 - hivatkozás
 - sikerkritériumok
 - ellenőrzést végző személy
 - időkeret
 - javasolt módszerek meghatározásával

Készíti: óvodavezető

3. Az ellenőrzés konkrét elvégzése, vagyis az ellenőrzött terület
 - tartalmi szempontjainak
 - tárgyi feltételeinek
 - személyi feltételeinek vizsgálata

Végzi: nevelőtestület

4. Záró összegzés készítése

Értékelési tervvázlat

Az értékelések minden tanévben összhangba kerülnek az Oktatási Hivatal által előre jelzett tanfelügyeleti látogatásokkal, annak szerves részét képezve.

Az önértékelések három területre terjednek ki:

- intézmény
- intézményvezető
- pedagógus

Az önértékeléshez, valamint a tanfelügyeleti ellenőrzésekhez kapcsolódó kérdőíveket, interjúkat az aktuális törvényi előírásoknak megfelelő módon, számban illetve a törvényben meghatározott személyek bevonásával készítjük el.

A kérdőívek, interjúk kérdéssorai összeállításában az aktuális önértékelési és tanfelügyeleti kézikönyv ajánlásait használjuk.

A kérdőívek kiértékelésénél a nevelőtestület által közösen elfogadott és jóváhagyott 80%-os határt vesszük figyelembe. A 80%-ot el nem ért területekre szükséges önfejlesztési tervet írnia az ellenőrzött pedagógusnak.

Az ellenőrzések dokumentumokra valamint különböző folyamatok vizsgálatára terjednek ki.

A vizsgálatok ütemtervét az Oktatási Hivatalhoz, valamint intézményünk éves és ötéves eljárási rendjéhez igazítjuk.

Az önértékelések elvégzésében a nevelőtestület által megválasztott 3 főből álló **Belső Ellenőrzési Csoport (BECS)** tagjai vannak az intézményvezető segítségére.

Önértékelési csoport: (BECS)

Az önértékelésben minden pedagógus részt vesz, ugyanakkor a folyamatokat a BECS irányítja. A csoport létszáma 3 fő.

Feladataik, hogy közreműködnek:

- az intézményi elvárás rendszer meghatározásában
- az adatgyűjtéshez szükséges kérdések, interjúk összeállításában
- az éves és ötéves terv elkészítésében
- az aktuálisan érintett kolléga tájékoztatásában
- az értékelésbe bevont kollégák felkészítésében, feladatmegosztásában
- az OH informatikai támogató felületének kezelésében

Az önértékelés folyamata:

- Testület tájékoztatása
- Szabályzat elfogadása, pontosítása
- Az intézményi elvárás rendszer meghatározása
- Szintenként az önértékeléshez szükséges adatgyűjtés
- Szintenként az önértékelés elvégzése
- Az összegző értékelések elkészítése
- Éves önértékelési terv készítése
- Öt évre szóló önértékelési program készítése

A mérési terv munkafolyamatainak meghatározása

A mérés alapját szolgálja az Országos Alapprogram óvodáskor végére elérendő követelményszintje, melyet a fejlődés általános jellemzőiben fogalmaz meg. (ld: OAP. 14. o)

A mérés célja: információgyűjtés, tájékozódás a gyermek egyéni fejlődési üteméről.

A mérés eszközeit témacentrikusan válogatjuk össze a különböző korcsoportokhoz igazodva (kiscsoport-középső csoport-nagycsoport)

A mérés módszerei:

- megfigyelés
- beszélgetés
- játékos cselekedtetés

A mérés időbeni ütemezése:

Kiscsoportban:	- a beszoktatási idő végén a gyermekek óvodai beilleszkedését és a szokásrendszerek elsajátítását mérve
Középső csoportban	- félévkor és év végén (fejlettségi lap)
Nagycsoportban:	- félévkor teljes körű mérést végzünk - év végén (fejlettségi lap)

Megjegyzés:

A gyermeki fejlettség mérésére használt mérőlapokat a nevelőtestület tagjai az óvodavezetővel közösen állítja össze, ezzel is biztosítva annak egységességét és folytonosságát.

A fejlettségi lapokat lefűzhető, kapcsos irattartóban, csoportonkénti bontásban tartjuk a gyermekek személyi anyagában. A gyermekek fejlettségi szintjéről az óvodapedagógusok folyamatosan tájékoztatják az óvodavezetőt. Így probléma esetén a vezető azonnal segítséget tud kérni a szakembertől. A fejlődési lapok eredményeire építve minden óvodapedagógus elkészíti a csoportjába járó gyermekek egyéni fejlesztési tervét, amely természetesen beépül mind a pedagógusok, mind a vezető pedagógiai kultúrájába. A félévi és év végi értékelések megjelennek a pedagógusok és a vezető értékelési gyakorlatában is. (reflexió)

Egymás munkájának segítésére, a tapasztalatcseréjére munkadélutánokon vagy adott esetben szakember bevonásával van lehetősége a pedagógusoknak. A szakember felkérése az óvodavezető feladata.

A szülők félévente fogadó óra keretében kapnak tájékoztatást gyermekük fejlettségi szintjéről, melyet aláírásukkal igazolnak.

Az iskolába készülő gyermekek iskolaérettségi vizsgálatát az óvodavezető végzi el. Az eredményről tájékoztatja a csoportos pedagógusokat, valamint a szülőket. Az eredmények ismeretében készítik el a pedagógusok a gyermekekre vonatkozó fejlesztési tervet. Szükség esetén az óvodavezető szakemberrel is felveszi a kapcsolatot.

X. ÓVODÁNK INTÉZMÉNYRE, INTÉZMÉNYVEZETŐRE, PEDAGÓGUSRA VONATKOZÓ BELSŐ ELVÁRÁSAI

Intézményre vonatkozó belső elvárások:

Az intézményvezető – a nevelőtestület szükség szerinti bevonásával – irányítja az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak kialakítását, a mindenkori érvényben lévő jogszabályok figyelembe vételével.

A nevelőtestület a nevelési intézmény működésével – köztük a tervezéssel is - kapcsolatos ügyekben a köznevelési törvényben és más jogszabályokban, tovább az SzMSz-ben meghatározott kérdésekben döntési, véleményezési és javaslattevő joggal rendelkezik.

Az intézményben Belső Ellenőrzési Csoport alakult, amely előkészíti, intézkedési tervet készít, és koordinálja az Intézményi Önértékelés feladatait. Az éves munkatervük mindig összhangban van a stratégiai dokumentumokkal és a munkaközösség terveivel, valamint az aktuális, érvényben lévő oktatáspolitikai célokkal. Ezen célok megvalósulása a dokumentumokban nyomon követhető.

Az intézményfajtára jellemző stratégiai tervek megvalósítása, a stratégiai célok aktuális elemei az adott intézmény dokumentumaiban jelennek meg. Az éves tervek elkészítése, valamint gyakorlati megvalósítása az óvodapedagógusok, bevonásával történik.

Az intézményben meghatározott stratégiai tervek megvalósulása során a pedagógiai folyamatok megfelelnek a személyiség- és közösségfejlesztés, valamint a nevelési és tanulási eredmények céljainak eléréséhez, továbbá a szülők, a gyermekek, a munkatársak elégedettségének kivívásához és a fenntartói elvárások teljesüléséhez.

Minden tanév végén év végi beszámolót készít az intézményvezető, de szükség esetén tanév közben is készülhet. A beszámolók szempontjai illeszkednek az intézményi önértékelési rendszerhez. A következő nevelési év terveinek kialakítása mindig az év végi beszámolók megállapításai alapján készülnek el.

A teljes pedagógiai folyamat nyomon követhető az óvodapedagógus által vezetett dokumentumokban.

A pedagógusok tervező munkájának a Pedagógiai Programban megfogalmazott alapelvek, célok és feladatok szolgálnak alapul. A pedagógiai munka folyamatát az adott tanév csoportnaplóban valamint az egyéni fejlődési naplóban rögzítik.

A pedagógiai munka az éves tervezés szerint folyik, az esetleges eltérések mindig indokoltak és pedagógiaileg alátámasztottak.

A belső ellenőrzés legfontosabb feladata az intézményben folyó pedagógiai tevékenység eredményességének, szakszerűségének, célszerűségének és hatékonyságának vizsgálata, annak feltárása, hogy melyek az intézmény erősségei, valamint a fejlesztendő területek.

Az ellenőrzés a Belső Ellenőrzési Tervben meghatározott céllal, gyakorisággal, eszközzel történik.

Az intézmény belső ellenőrzését, önértékelését a Belső Ellenőrzési Csoport segíti. A belső és külső ellenőrzésben érintett óvodapedagógusok szükség szerint szaktanácsadó segítségét kérhetik. A BECS eredményei alapján készül el az önértékelésben érintett óvodapedagógusok fejlesztési terve, valamint az intézményi önértékelés.

Az intézmény folyamatosan figyelemmel kíséri a tanulási és nevelési folyamatokat és azokat kiértékeli. Ezáltal megállapítja az esetleges hiányosságokat és a fejlesztendő területeket.

A pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, illetőleg az ellenőrzés általánosítható tapasztalatait a nevelési évről-évre értékelni kell, megállapítva az esetleges hiányosságok megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

Az intézményben folyamatosan követik a gyermekek – az egyéni adottságaikat is figyelembe vevő - teljesítményeit. Minden gyermekről egyéni fejlődési lap, személyiséglap, valamint félévente írásos értékelés készül, amiről a szülők tájékoztatást kapnak. Az eredmények felülvizsgálatával lehetőség nyílik arra, hogy az intézmény felülvizsgálja stratégiai és operatív terveit, és ha szükséges korrigálja azokat.

A külső, valamint az önértékelés eredményei az adott időszak után összevetésre kerülnek, és ezek alapján megfogalmazódnak a konklúziók, valamint az újabb feladatok.

A folyamatos fejlődés, a problémák megoldása érdekében belső és külső erőforrások bevonásával megoldásra alkalmas módszereket keresünk. Az intézmény - a nevelési és tanulási eredményesség függvényében - nyitott a stratégiai és operatív tervei korrekciójára. A nevelésterületre, ezáltal az intézményre az innovatív gondolkodás a jellemző.

A személyiségfejlesztési feladatokban elért eredmények különböző dokumentumokban, beszámolóknak nyomon követhetők. (gyermekki termékek, személyiség lapok, csoportnapló feljegyzései) Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a helyzetből való felzárkóztatás segítése és a tehetség kibontakoztatása jellemzi az óvodát. (IPR)

A gyermekek személyes és szociális készségeit, képességeit az óvodapedagógusok elsősorban a gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatásán keresztül, az érzelmi biztonságot nyújtó közösségekben ismerik meg.

A figyelem középpontjában a gyermekek kulcskompetenciáinak fejlesztése áll.

Az óvodapedagógusok jól ismerik a személyes és szociális képességek fejlesztésének módszertanát. Az intézmény szoros kapcsolatot tart fenn a szakmai támogató hálózattal, az óvodapedagógusok képesek felismerni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, és ha szükséges, kéri a megfelelő szakemberek segítségét.

A megfigyelések alapján, a szakemberek segítségét igénybe véve - korrekciós tervek készülnek, melyeket szükség esetén felülvizsgálunk és módosítunk.

A fejlesztés megvalósulása nyomon követhető az intézményi és az óvodapedagógusok által vezetett dokumentumokban.

Az óvodapedagógusok törekszenek a gyermekek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerésére, a prevenciós munka érdekében a családdal való megfelelő kapcsolat kialakítására, a szülők megnyerésére.

A gyermekvédelmi feladatokat az óvodavezető, valamint a csoportos óvodapedagógusok végzik. A kapcsolatot a hivatalos szervekkel az óvodavezető tartja fenn, óvodapedagógusok jelzése esetén kapcsolatba lép velük.

Az esetekről készült dokumentumokat az irattárban ill. a gyermek személyi ügyében tároljuk.

Az óvodapedagógusok a Pedagógiai Program céljainak maximális figyelembe vételével, tudatosan az adott helyzetnek és gyermekcsoportnak megfelelően választják meg és alkalmazzák a tanulászervezési eljárásokat, a nevelési-oktatási módszereket, technikákat. Az alulteljesítő, tanulási nehézségekkel küzdő és sajátos nevelési igényű gyermekek megkülönböztetett figyelmet kapnak. (IPR)

Az intézményben a gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírások, a pedagógiai programban megfogalmazottak alapján egyedi és fejlesztésközpontú. A gyermekek fejlődésének követése az egész tanévben folyamatos. A gyermekek fejlesztését különböző dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, valamint szóbeli információk szolgálják. A megfigyelések rögzítésére az egyéni fejlődést nyomon követő lapok és a csoportnapló szolgálnak.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés intézményünkben kiemelt fontosságú, - a kialakult szokásoknak megfelelően – különböző projektek, témahetek, ünnepek, hagyományok (pl. almanap, szüreti program, egyéb gyümölcsnapok, stb.) szolgálják. Kialakítjuk az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásait, helyes életritmusát. A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, megóvásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása, mely magába foglalja a tiszteletet mind a természeti, mind a társadalmi környezet iránt. A téma megjelenik a tervezésben és a tevékenységekben, nyomon követhető a gyermeki dokumentumokban.

Az intézményi működés sikerességének érdekében bevonjuk a kulcsfontosságú partnereket (család, gyermekvédelmi szervek, stb.) Kiemelkedőnek tartjuk az általános iskolával való kapcsolatunkat. Visszajelzéseik mindig munkánk eredményességét igazolják. Intézményi, valamint a különböző rendezvényeken való szerepléseinket mindig nyilvánossá tesszük.

Nyilvántartjuk és elemezzük az intézményi eredményeket.

Az intézmény kiemelt nevelési céljaihoz kapcsolódó eredmények alakulása az elvártaknak megfelelő. Az eredmények eléréséhez elsősorban az óvodapedagógusok, de a pedagógiai munkát segítő kollégák is igyekeznek hozzájárulni.

Az eredmények elemzése és a szükséges tanulságok levonása és visszacsatolása minden nevelőtestületi értekezleten, megbeszélésen megjelenik, vagy az aktualitásnak, vagy előre meghatározott témának megfelelően.

Az eredmények elemzésével meghatározásra kerülnek az intézmény erősségei és fejlesztendő területei. A fejleszthető területekre a helyzetből adódóan rövid vagy hosszú távú fejlesztési, intézkedési terv kerül megfogalmazásra.

Kapcsolatot tartunk az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését és a gyermekeink fejlődésének követését célzó iskolai munkaközösséggel. Az általuk készített munkatervi feladatokba rendszeresen bekapcsolódunk.

Az intézmény pedagógusai – legalább öt pedagógus kezdeményezésére – szakmai munkaközösséget hozhatnak létre. A szakmai munkaközösség jogosítványait, feladatait a Nkt., az EMMI rendeletei, valamint az intézmény SzMSz határozza meg. A szakmai munkaközösség felelőssége, hogy a szakmai innovációk összhangban álljanak az intézmény Pedagógiai Programjával és munkatervével.

A szakmai munkaközösség véleményezi a Pedagógiai Programot, a továbbképzési programot, a nevelés-oktatás eszközeinek kiválasztását, szakterületét érintően a pedagógiai munka eredményességét, valamint a vezetői pályázat szakmai programját.

A munkaközösség szakmai, módszertani kérdésekben segítséget adhatnak, valamint feladatainak célja a pedagógusok munkájának segítése.

A munkaközösség az éves munkatervüket a tanévnyitó nevelőtestületi értekezlet előtt adják le, hogy a kollégák az óvodai munkatervvel együtt megismerhessék.

A belső megosztásban fontos feladat jut a munkaközösségeknek, valamint a külön feladatokkal megbízott kollégáknak. Fontos feladatuk a módszerek, eljárások segítése, értékelése, közzététele a nevelőtestületben.

Belső továbbképzések, nevelési értekezletek témái, bemutató foglalkozások teszik lehetővé, hogy az óvodapedagógusok tanulhassanak egymástól, és ösztönözve érezzék magukat pedagógiai ismereteik szinten tartására, fejlesztésére. A belső továbbképzések témái az éves Munkatervben kerülnek rögzítésre.

Mindig legyen biztosítva az információáramlás intézményeken belül. Ennek érdekében 2-3 hetente rövid tájékoztató megbeszélések történnek, valamint munkatársi értekezleteket tartunk szükség szerint. Nevelőtestületi értekezletek tanévenként 2-3 alkalommal vannak.

Szülői értekezletek, fogadóórák tartása szükség és igény szerint.

Az intézmény Pedagógiai Programjában meghatározásra került az intézményhez kapcsolódó partnerek kijelölése.

A partnerek köre ismert az intézmény dolgozói számára.

Az intézmény a feladatok elvégzése, a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása, valamint a beiskolázás érdekében és egyéb ügyekben rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel, szervezetekkel. A partnerekkel kapcsolatos tevékenységekről a Pedagógiai Programban, az SzMSzben kerülnek megfogalmazásra az együttműködés alapelvei, feladatai és céljai, valamint a kapcsolattartás formái.

Az intézkedési tervek kialakításába és megvalósításába az intézmény a törvényi és rendeleti előírásoknak megfelelően, illetve az adott helyzetből adódóan bevonja külső partnereit.

Az intézmény vezetése a jogszabályban előírt módon eleget tesz tájékoztatási kötelezettségeinek. Az információ átadás lehet szóbeli, digitális vagy papíralapú.

Az intézmény a helyzettől, rendezvénytől függően részt vesz a település rendezvényein.

Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, a hiányokat jelzi a fenntartó felé.

Az intézmény saját maga is megpróbálja előteremteni (pl. pályázatok által) a szükséges feltételeket, amelyek az intézmény pedagógiai céljait szolgálja.

A környezettudatos magatartás áthatja az egész óvodai nevelés rendszerét. Az értékek megőrzésére, a tapasztalatszerzésre, az ismeretek bővítésére változatos lehetőségeket biztosítanak a különböző lehetőségek (pl. Márton nap, Víz világnapi program, különböző anyagok és veszélyes hulladékok, pl. elemek szelektív gyűjtésének biztosítása). Az intézményvezető által készített éves költségvetési tervezet részét képezi a szakemberek (logopédus, fejlesztő pedagógus, szurdopedagógus) általi tárgyi eszközigénylést. Az intézményben törekszenek az IKT eszközök nevelőoktató munkába való bevonására.

Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő-oktató munka humán erőforrás szükségletéről.

A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára. A pedagógusok végzettsége megfelel az intézményben folyó nevelő és oktató munka feltételeinek. A feladatok elosztásában kiemelt hangsúlyt kap a szakértelem és az egyenletes terhelés. Ha szükséges, a vezetők állandó megbízások vállalását és teljesítését is szorgalmazzák, amelyek az éves munkatervben is megjelennek.

Az intézmény rendelkezik továbbképzési programmal, melynek elkészítése a munkatársak bevonásával, az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembe vételével történik. Az intézmény követi a továbbképzési programban, beiskolázási tervben leírtakat, de ha szükséges, korrigálásra is képes.

Az intézményt az óvodavezető irányítja. Az intézmény szervezeti kultúráját belső szabályozók normái határozzák meg. Az intézményi célok megvalósulásához együttműködés, értékteremtő munka szükséges. A belső és külső továbbképzések, foglalkozáslátogatások szervezésével tesszük még hatékonyabbá a szervezeti és tanulási kultúra fejlesztését.

Az intézményi tervek elkészítése az intézmény munkatársainak és partnereinek bevonásával történik.

Az intézmény számára fontosak a hagyományai, azok megjelennek az intézmény alapidokumentumaiban, tetten érhetők a szervezet működésében, és a nevelő-oktató munka részét képezik.

A felelősség és hatáskörök megfelelnek az intézmény helyi szabályozásában rögzítetteknek, és támogatják az adott feladat megvalósulását.

A megbízott kollégák a végrehajtásról, a megvalósításról, az eredményekről rendszeresen beszámolnak.

Az intézményvezető a nevelőtestület valamennyi hatáskörének gyakorlási jogát fenntartja, jogszabályban biztosított hatásköreinek gyakorlási jogát nem ruházza át.

Az intézmény munkatársai képességük, szakértelmük, érdeklődésük szerint javaslatokkal segítik a fejlesztést. Az intézmény pozitívan viszonyul a felmerült ötletekhez, megvizsgálja azok beilleszthetőségét a fejlesztési folyamatokba.

A legjobb gyakorlatok eredményeinek bemutatására, követésére, alkalmazására nyitott a testület és az intézményvezetés.

Az intézmény Pedagógiai Programja az Óvodai nevelés országos alapprogram útmutatása szerint készült. A Pedagógiai Program a törvényi változások szerint többször módosított, és mindig összhangban kell állnia a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal.

Minden nevelési év tervezésekor megtörténik az intézmény tevékenységi terveinek ütemezése, ami az éves munkatervben és más fejlesztési, intézkedési tervekben rögzítésre is kerül.

A tervekben (éves munkaterv, továbbképzési terv, ötéves intézkedési terv) jól követhetők a pedagógiai program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók. Az intézmény tervei (munkaterv, továbbképzési terv, intézkedési tervek) mindig összhangban vannak a Pedagógiai Program kiemelt céljaival, az intézmény igényeivel, elvárásaival.

Humán erőforrás képzési és fejlesztési tervek készítésénél elsősorban az intézmény jövőbeni elvárásait és igényeit tartjuk szem előtt.

A Pedagógiai Program biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Intézményvezetőre vonatkozó belső elvárások:

A vezető részt vesz a nevelési-oktatási alapelvek, célok és feladatok meghatározásában. Ezeket figyelembe vételével készül el a helyi éves nevelési tanulási ütemterv, amely az intézmény sajátosságaihoz is igazodik.

Az intézmény fejlődését elősegítő, a pedagógiai munka minőségét javító innovációs tevékenységekben is részt vesz. Az intézményi sajátosságokhoz igazodva kéri a pedagógiai folyamatok tervezését, az éves nevelési terv és a tematikus tervek elkészítését.

Intézményében az egységes, tervezett pedagógiai folyamat legyen jellemző, amely során hangsúlyozott a gyermeki kulcskompetenciák fejlesztése. A gyermeki fejlődést elősegítő, egységes, tervezett pedagógiai munkát várjon el minden pedagógustól.

Az intézményben mindenki számára elfogadható és egyértelműen értelmezett mérési, értékelési rendszer alakítottunk ki. mind a gyermekek, mind az intézmény dolgozói számára.

(a gyermekek számára a fejlődési napló, iskolaérettségi vizsgálat, felnőttek számára az aktuális önértékelési kézikönyv előírásai, valamint az óvodavezetői látogatások éves munkatervben rögzített szempontjai a mérvadóak.)

Ezen eredmények felhasználásával készülnek el az intézmény stratégiai dokumentumait, melynek során tudatosan beépülnek az intézményben alkalmazott tanulási folyamatok mérési, értékelési eredményei. Az eredményről a szakmai tanulságokat levonva tájékoztatja a kollégákat.

Az óvodavezető az óvodapedagógusoktól várja el a gyermeki teljesítmények folyamatos megfigyelését, mérését, értékelését és ezek tapasztalatainak felhasználását. Az intézményvezető a gyermekek megismerését és fejlesztését szolgáló, intézményi, pedagógiai alapelvek és dokumentumok segítségével követi nyomon, és értékeli a fejlesztő munkát.

Az intézményvezetőnek biztosítania kell, hogy az éves ütemtervben megtervezett tevékenységek az intézmény minden egyes gyermekének igényét kielégítsék. Az éves munkatervet úgy állítja össze, hogy építsen az előző évi beszámolóra, és vegye figyelembe az adott tanév gyermekközösségének és az óvodapedagógusok összetételét.

Az intézményvezető gondoskodik arról, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek a lehetőségekhez mérten minden támogatást megkapjanak (logopédus, utazó gyógypedagógus, pszichológus, stb.)

Figyelemmel kíséri a hiányzásokat és a törvényi előírásoknak megfelelően jár el.

Az intézmény jövőképeinek kialakításában mindig figyelembe veszi a külső és belső feltételeket. Vezetői pályázatában mindig legyen összhangban az intézményi jövőkép, a pedagógiai program alapelvei és célrendszere.

Legyen nyitott a változásokra, megfelelően közvetítse ezeket kollégái felé ismertette ezek szükségességét és kockázatait is. A változtatások menetét tervezze meg, értékelje, és mindezek tükrében hajtsa, vagy hajtassa végre.

Elfogulatlanul legyen tisztában az intézmény erősségeivel és gyengeségeivel.

A célok elérése érdekében feladat-meghatározásai legyenek pontosak, érthetőek és végrehajthatók. Már a tervezés során vonja be a nevelőtestületet.

Segítse kollégáit az önálló információszerzésre, biztosítsa számukra az időt (akár helyettesítés elrendelésével is), és lehetőségek szerint az anyagi támogatást.

Legyen nyitott az új kezdeményezésekre, innovációk megismerésére és befogadására.

Vezetői stílusát az határozza meg, hogy reális képpel bír erősségeiről és gyengeségeiről.

Vezetői munkájában kollégái véleményét tartsa fontosnak. Szakmai önértékelése során, amennyiben szükséges, kritikusan reagáljon viselkedésére, cselekedeteire.

Vezetői tevékenysége során elemezze döntéseit, intézkedéseit, módszereit. Külső értékelések és önreflexiói segítsék a hatékony vezetés folyamatos fejlesztésében, ezért saját és mások tapasztalatai alapján vizsgálja felül vezetői munkájának eredményeit, és ha szükséges, változtasson rajta.

Folyamatosan fejlessze vezetői felkészültségét, vezetői képességeit. Keresse az új szakmai információkat, lehetőségeket, legyen érdeklődő. Kapcsolati tőkét építsen ki más óvodavezetővel.

Vezetői munkáját az jellemezze, hogy betartja a szakmai etika szabályait.

Vezetői felkészültsége, felelőssége, magatartása irányt mutat a szakmai munkavégzés iránti motivációhoz.

Tartsa szem előtt a vezetői programjában megfogalmazott célokat, feladatokat, de ha szükséges és indokolt, akkor megfelelő indoklással változtasson rajta.

Aktívan vegyen részt a belső intézményi ellenőrzési értékelési rendszer kialakításában és működtetésében. Értékelésében fő szempont a támogató értékelés legyen, melyben épít a pedagógus erősségeire, kreativitásukra, de a fejlesztendő területek meghatározásában is legyen kezdeményező. Az óvodapedagógusok látogatásában részt vállalva, értékelésnél az erősségek kiemelésével határozza meg a fejlesztés irányát.

Vezetői hatékonyságának fejlesztése inspirálja a nevelőtestület tagjait önmaguk fejlesztésére.

Az intézményvezető támogassa az új kezdeményezéseket, ösztönözze a továbbtanulást.

Építsen az óvodapedagógusok egyéni tulajdonságainak erősségeire.

Tudja, hogy az intézménynek milyen szakmai, módszertani tudásra van szüksége,

Az intézményi szükségleteket, valamint a munkatársak szakmai karriertervét is figyelembe véve készítse a beiskolázási tervet. Teremtsen lehetőséget a belső tudásmegosztásra. Szakmai napok és belső továbbképzések szervezésével biztosítja a pedagógusok szakmai fejlődését.

Rendelkezzen humánerőforrás kezelési ismeretekkel, ezek alapján alakítson ki stratégiát. Az intézményi változások alakításában, irányításában empátikusan, személyesen vegyen részt. A döntéshozatali folyamatokba lehetőség szerint vonja be az intézmény munkatársait. Körültekintően hozza meg döntéseit. Segítse a kialakult problémák, konfliktusok megoldását. Az intézményvezető döntései előtt az SZMSZ-ben megfogalmazott döntési, véleményezési jogkör figyelembevételével, tanácsot, véleményt kér a nevelőtestülettől. Ismerje személyesen munkatársait, azok erősségeit és gyengeségeit. Konfliktushelyzetek megoldására legyenek ismeretei a konfliktuskezelői módszerek területéről. A kialakított szabály- és szokásrendszer ismeretét és betartását egyformán követelje meg mindenkitől. Támogassa, ösztönözze az innovációt és a kreatív gondolkodást.

Folyamatosan kísérje figyelemmel és ismerje a jogi szabályozókat, és tájékoztassa munkatársait az őket érintőkről.

A tájékoztatásra – igény szerint - vegyen igénybe online kommunikációs eszközöket is. Törekedjen a dolgozókkal szembeni egyenletes terhelésre. Teremtse meg a munkavégzéshez szükséges biztonságos környezetet. Kísérje figyelemmel a dolgozók aktuális élethelyzetében történt változásokat (pl. betegség), és ennek figyelembe vételével ossza ki a feladatokat.

Az óvodai eszközöket folyamatosan felméri és szükség esetén javíttatja, vagy újak beszerzéséről gondoskodik.

Az intézményi dokumentumokat a jogszabályoknak megfelelően hozza nyilvánosságra.

A pozitív kép megtartása érdekében a kommunikációs csatornák használatának etikai fontosságára is hívja fel a dolgozók figyelmét.

Az intézményvezetőnek fontos az intézmény pozitív arculata, ezért hatékonyan közreműködjön az intézmény külső partnereivel, a helyi regionális rendszerekkel, az oktatásért felelős minisztériummal. Személyesen vegyen részt a külső partnerekkel való kapcsolattartásban, törekedjen a fenntartóval hatékony együttműködésre.

Ismerje az intézmény partnereinek igényeit és elégedettségét, személyesen vegyen részt a kapcsolattartásban. Gondoskodjon a fenntartóval való együttműködésről az emberi, pénzügy és tárgyi erőforrások biztosításával kapcsolatban.

Pedagógusra vonatkozó belső elvárások:

Az óvodapedagógus ismerjen a Pedagógiai Programban megfogalmazott tevékenységek szervezéséhez, irányításához szükséges módszertani eljárásokat, módszerhasználatát tudatosság, célszerűség és változatosság jellemezze.

Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjét és ehhez igazítsa a fejlesztést, feladatadást.

Az óvodapedagógus ismerje fel a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, a megfelelő módszerekkel nevelje, fejlessze őket.

Az óvodapedagógus a mérési és értékelési eredmények hatására tudjon és akarjon alkalmazkodni, változtatni. Legyen képes az önreflexióra és önkorrekcióra.

Ismerje a PDCA-ciklus lépéseit és pedagógiai munkájában folyamatosan építsen rá.

Alkalmazott módszerei illeszkedjenek az éves nevelési, tevékenységi tervhez.

Az óvodapedagógus ismerje a rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési eszközöket.

Ezek, valamint az alkalmazott módszerei illeszkedjenek csoportja éves nevelési és tevékenységi tervéhez.

Tapasztalaton alapuló tanulás szervezésénél minden esetben érvényesüljön a játékoság elve, ugyanakkor az alkalmazott módszerek hatékonyan illeszkedjenek az adott gyermekcsoporthoz, a gyermekekhez.

Az óvodapedagógust átgondolt pedagógiai tervező munka jellemezze, a tervezésben tükröződjön szakmai felkészültsége, önmagával és a gyermekekkel szembeni igényessége.

Az óvodai Pedagógiai Program alapján, az abban meghatározott intézményi céloknak megfelelően készítse el éves és tematikus pedagógiai fejlesztő tervezetét.

Az óvodapedagógus tudatosan építsen az ismeretszerzés egymást követő lépéseire.

Olyan módszereket, munkaformákat tervezzen, amelyek optimális lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és aktivitásának fenntartására.

Ismerje a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat. A kitűzött nevelési céljai legyenek reálisak, a csoport életkori sajátosságaihoz és az egyéni fejlettségi szinthez igazítsa.

Mindig építsen az adott gyermekcsoport előzetes tapasztalataira és képességeire.

Az óvodapedagógus feladata az életkornak és az egyéni adottságoknak megfelelően a gyermeki attitűdök erősítése és képességeiknek folyamatos fejlesztése. A nevelési és a didaktikai céloknak megfelelően tervezze meg a foglalkozásokat, tevékenységeket és mindig vegye figyelembe a más tudástartalmakhoz kapcsolódó lehetőségeket.

Az óvodapedagógus ismerje gyermekcsoportjának szükségleteit és egyéni problémáit, adott szituációban rugalmasan változtasson elképzelésein.

Az óvodapedagógus tudatosan figyeljen a gyermekcsoport és az egyes gyermekek motiváltságára. A tanulási folyamat támaszkodjon a játék motivációs bázisára.

Ismerje fel és tudja kezelni a gyermekek egyéni tanulási problémáit. Szükség esetén kezdeményezze szakember bevonását. (logopédus, fejlesztőpedagógus stb.)

Használja ki a tevékenységekben rejlő lehetőségeket az érzékelés, észlelés útján szerzett játékos tapasztalatok elsajátításához.

Minden gyermek magas színvonalú és biztonságot nyújtó, nyugodt, derűs, szeretetteljes nevelésben részesüljön. Minden értékelést segítő, támogató attitűd jellemezzen. Biztosítsa az elmélyült tevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez szükséges megfelelő feltételeket, valamint a tárgyi feltételeket. Legyen tudatában annak, hogy az óvodai tanulás elsődleges célja a képességfejlesztés, a tapasztalatok bővítése, a gyermeki kompetenciák fejlesztése.

Az óvodapedagógus szükség szerint, játékos formában alkalmazzon IKT-eszközöket, ezekkel is gazdagítsa a gyermekek ismeretszerzését (pl. zenehallgatás, természetfilm megtekintése).

A gyermekek megismerését és fejlesztését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések szolgálják. Az óvodapedagógus minden gyermekről vezessen egyéni fejlődési lapot, személyiséglapot, készítsen írásos értékelést, amiről félévente adjon tájékoztatást a szülőknek.

A tervezés dokumentálása a csoportnaplóban történik a Pedagógiai Program tartalma alapján. A gyermekek egyéni fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük és a „Fejlődési naplóban” rögzítjük.

Az óvodapedagógus a tanulási folyamatot a játék szerves részeként kezelje, törekedjen a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására, fejlesztésére. Egyénre szabottan válassza meg a fejlesztéshez szükséges módszereket és eszközöket. Ismerje fel a fejlődés nehézségeit, legyen képes támogató segítséget nyújtani, és amennyiben szükséges, akkor szakember segítségét kérni.

Az óvodapedagógus csoportos tevékenységek esetén is tartsa szem előtt a gyermekek egyéni szükségleteit, és figyeljen a megfelelő fejlesztés megvalósítására. Biztosítsa a gyermekek egyéni fejlettségére épülő differenciált személyiségfejlesztésével a szociokulturális hátrányok miatt kialakult hiányosságok pótlását. A hibákat, tévesztéseket tekintse természetesnek, azokat a megértést elősegítő, korrekt és tapintatos módon javítsa.

Az óvodapedagógus a tehetséggondozás és a felzárkóztatás feladatait egyaránt tartsa fontosnak. Önállóan, vagy szükség esetén megfelelő szakember segítségét kérve törekedjen az egyéni bánásmód megvalósítására.

Legyen minden csoportnak hagyománya, legyen kialakított és elfogadott szokás- és normarendszere, amely elmélyíti az összetartozás élményét. Az óvodapedagógus ismerjen közösségépítő és –erősítő játékokat.

Az óvodapedagógus személyisége legyen nyitott, derűs, nyugalmat árasztó. személyiségével teremtsen meg a szeretetteljes, biztonságos, elfogadó légkört.

Törekedjen a gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek közösségen belüli kibontakoztatására.

Erősítse a gyermekekben az éntudat, valamint a reális énkép kialakulását, a gyermekeket egymás elfogadására nevelje, személyes példájával küzdjön az előítéletek és a kirekesztés ellen.

Az óvodapedagógus szervezzen olyan programokat, tevékenységeket, amelyek támogatják a közösségfejlesztő együttműködést, valamint fejleszti a szociális képességeket.

Közösségfejlesztő játékok, kirándulások, szülőkkel való programok (családi napok) szervezésével erősítse az együvé tartozás érzésének jelentőségét.

Az óvodapedagógus ismerje a konfliktus-megelőzés módszereit, és tudjon kapcsolatteremtő- valamint konfliktuskezelő játékokat.

Alakítsa ki és tartassa be csoportjának szokás- és szabályrendszerét, törekedjen ezek következetes betartására.

Az óvodapedagógus ismerje az óvodai értékelési és mérésmethodikai szabályokat, összefüggéseket. Ismerje az óvodás gyermeki érés sajátosságait.

Olyan verbális értékelést tudjanak adni a gyermekek teljesítményére, amelyek konkrétak, egyediek, előre vivőek és fejlesztők.

Az óvodapedagógus ismerje a gyermekek önmagukhoz viszonyított fejlődésének folyamatos megfigyelési módszereit.

Pedagógiai tevékenysége során folyamatos, pozitívumokra épülő, fejlesztő visszajelzést adjon a gyermekeknek, legyen segítő és ösztönző az értékelés, amelyet a gyermek érzelmi elfogadása és magatartásának megértése vezérel. Félévente készítsen írásos értékelést a gyermekek fejlődési naplójában. Az értékelés eredményei alapján határozza meg a gyermek egyéni fejlődési tempójához illeszkedő fejlesztési feladatokat (felzárkóztatás, tehetséggondozás)

Az óvodapedagógus személyes példájával segítse az ön- és a társas értékelés alakulását.

Pedagógiai tevékenysége során alkalmazzon páros és csoportos munkaformákat, amelyek során a gyermekek nyomon követhetik társaik megnyilvánulásait.

A gyermek értékelésének elvei: mindig az egyéni teljesítőképesség arányában történjen; igazodjon a gyermek életkorához; az elvégzett tevékenységgel arányos legyen.

Formái: szóbeli dicséret, elismerés, társak előtti dicséret.

Az óvodapedagógus kommunikációja legyen kulturált, tükrözze pedagógiai, szakmai hozzáértését.

Az óvodapedagógus kommunikációját minden partnerrel a kölcsönös megbecsülés, együttműködésre való törekvés, más véleményének tiszteletben tartása jellemezze.

Az óvónő minden helyzetben, minden megnyilvánulásában legyen a partnerek számára követendő példa.

Az óvodapedagógus teremtse meg azt a légkört, ami alapja a beszédkapcsolat folyamatosan fejlődhet. Gyakori, szeretetteljes beszédkapcsolattal alakítsa ki és serkentse a gyermekek beszédkedvét, alakítsa beszédértésüket, beszédképességüket.

Segítse a gyermekeket abban, hogy az együttesen végzett tevékenységek közben sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.

A gyermekek fejlődése érdekében kezdeményezzen és folytasson együttműködést kollégáival, a szülőkkel, a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel.

A pedagógiai programban megfogalmazott nevelési célok elérése érdekében működjön együtt kollégáival. Szükség szerint vegyen részt az óvoda pedagógiai és módszertani fejlesztéseinek megvalósításában.

Legyen aktív résztvevője a szakmai megbeszéléseknek. Az óvodapedagógus legyen önálló, vegye figyelembe a szervezet működési rendszerét.

Az óvodapedagógus a visszajelzéseket önkritikusan elemezze, értékelje, és szakmai fejlődése érdekében használja fel őket.

Az óvodapedagógus reálisan értékelje szakmai felkészültségét, legyen tisztában erősségeivel és gyengeségeivel, tudja megfogalmazni a fejlesztendő terület feladatait. Legyen tisztában a pedagógusszerep elvárásaival, és ezeknek törekedjen megfelelni.

Az óvodapedagógus kísérje figyelemmel a pedagógia, azon belül az óvodapedagógia legújabb eredményeit.

Használja ki az adódó továbbképzési lehetőségeket. Tájékozódjon a digitális eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza munkájában.

Alkalmazza az intézményen belüli és kívüli szakmai kommunikáció online formáit.

Az óvodapedagógus kapcsolódjon be különböző szakmai közösségek munkájába, erről folyamatosan informálja szűkebb és tágabb szakmai környezetét.

Pedagógiai munkája során legyen nyitott az új képességfejlesztő eszközökre, munkaformákra, IKTeszközökre, stb., és lehetőség szerint alkalmazza ezeket.

Munkájában, intézményében legyen kezdeményező és felelősségteljes.

JEGYZŐKÖNYV

A megbeszélés helye: Virágfüzér Óvoda
9482 Nagylózs, Petőfi u. 2/a

A megbeszélés időpontja: 2018. augusztus 31.

A megbeszélés tárgya: a Pedagógiai Program átdolgozása, kiegészítése.

Az átdolgozást indokolja: Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, a Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény .
20/2012. EMMI rendelet
Pedagógus minősítési rendszer bevezetése
Tanfelügyeleti rendszer bevezetése

A megbeszélés résztvevői: a Nagylózsi Virágfüzér Óvoda nevelőtestülete:
Nagy Tamásné
Fodor Sándorné
Hajtóné Gajda Rita
Kincses Izabella
Némethné Lencsés Gizella

A megbeszélés levezetője: Nagy Tamásné – óvodavezető

A nagylózsi Virágfüzér Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának felülvizsgálata során végzett kiegészítésekkel, módosításokkal egyetértünk.

.....
Nagy Tamásné óvodavezető

.....
Kincses Izabella
óvodapedagógus

.....
Fodor Sándorné
óvodapedagógus

.....
Hajtóné Gajda Rita
óvodapedagógus

.....
Némethné Lencsés Gizella
óvodapedagógus

A jegyzőkönyvet készítette: Némethné Lencsés Gizella

Nagylózs, 2018. augusztus 31.

X. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Készítette:

..... dátum vezető óvónő
..... óvodapedagógus óvodapedagógus
..... óvodapedagógus óvodapedagógus

Tájékoztatásul megkapják: Polgármesteri Hivatal

XI. Érvényességi rendelkezések

- Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:
2018. szeptember 1-től folyamatosan visszavonásig
- Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:
A program módosítható, ha az óvodapedagógusok 50%-a írásban kéri.
 - ha törvényi változások indokolják
 - ha fejlesztésre, módosításra, kiegészítésre szorul
 - ha a fenntartó kéri

XII. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- Mérei Ferenc – Binét Ágnes
Gyermeklélektan
Bp. Gondolat 1975.
- Óvodai Nevelés Programja OPI Bp. 1989.
- Óvodapedagógia
- Nagy Jenőné
Helyzetelemzés, önmeghatározás döntés
(Az óvodai program előkészítő szakasza OKKER 1997.)
- Nagy Jenőné
Óvodai Nevelés a művészetek eszközeivel
(választható óvodai program – Szolnok 1997.)
- Pedagógiai Programkészítés az óvodában
(Egy óvoda a nevelési rendszerré válás útján)
(Módszertani segédanyag – Debrecen 1996.)
- „Óvodai élet a százholdas Pagonyban”
(A Röszei Óvoda helyi nevelési programja)
Marka Lajosné – Fülöpné Kiss Ibolya – Laki Judit
- Porkolábné dr. Balogh Katalin
Kudarccal az iskolában
- Dr. Tótszölössyné Varga Tünde
Mozgásfejlesztés az óvodában
- Zöld Ovi ötletgyűjtemény
Összeállította Vargáné Biharvári Gabriella 1997.

MELLÉKLET